Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Europos LIETUVIS

Nr. 43 (1233) Londonas, 1972 spalio 31 d. XXVI metai

DAR APIE INŽ. MORKŪNĄ

Italų socialdemokratų dienraštis „Umanita" rašo, kad elektr. inž. Lionginas Morkūnas, sūnus Jono, buvo atvykęs į Italiją su turistų ekskursija spalio 6 dieną. Ekskursija aplankė Milaną, Veneciją, Boloniją, Parmą ir Genują. Spalio 18 dieną jis turėjo grįžti į Milaną, iš kur būtų išskridęs į Sov. Sąjungą. Tačiau, užuot sėdęs į autobusą, kuris nuvežtų atgal į Milaną, inž. Morkūnas nuėjo į Genujos policiją ir pasakė angliškai: „Aš esu sovietų pilietis ir prašau politinio azilio teisės". Jis pasisakė esąs 45 m. amžiaus, gimęs Lietuvoje ir ligšiol dirbęs Vilniaus elektronikos fabrike.

L. MORKŪNAS TRIESTO STOVYKLOJE

Britų „The Sun" (spalio 18 d.) rašo, kad Lionginas Morkūnas, atėjęs į Genojos policiją ir paprašęs politinio prieglobsčio, pasisakė: „Pavargau begyvendamas krašte, kuriame neleidžiama naudotis laisve".

Jis esąs buvęs raketų fabriko viršininkas Lietuvoje ir esąs dirbęs rusų erdvės tyrinėjimo programoje. Į Genoją atvykęs su gerai parinktų turistų grupe (iš viso jų buvęs 100).

Policija jį nulydėjusi į politinių pabėgėlių stovyklą Trieste.

Jis esąs elektronikos specialistas ir pradėjęs rūpintis, kaip pabėgti, jau prieš porą metų. Norįs įsikurti JAV.

Policijai sakęs, kad palikęs žmoną ir 10 m. amžiaus dukterį.

„Evening Standard" (spalio 17 d.) kartoja italų „Il Messaggero" pateiktą žinią, kad L. Morkūnas vadovavęs Vilniaus raketų fabrikui. Italų laikraštis apibūdinęs jį kaip vieną sovietinių erdvės tyrinėjimų srities „smegenų".

„The Glasgow Herald" (spalio 18 d.), be kita ko, nurodo ir stovyklos pavadinimą Trieste: tai Pardiciano.

PASAULYJE

— Šiaurės ir Pietų Jemenai sustabdė tarpusavio kovas, ir abiejų tų kraštų ministeriai pirmininkai sutarė susitikti tartis.

— Prancūzijos ir Britanijos transporto ministeriai tuoj pasirašys paruošiamąją sutartį dėl tunelio tarp Calais ir Doverio, kuris bus 35 mylių ilgio ir, paviršutinišku skaičiavimu, kainuos apie 366 mil. svarų.

— Britanijoje (Kemptone) Mariona Unsworth, kuri laiko save aiškiarege, nuteista 6 mėn. sąlyginai kaléti, nes policija išaiškino, kad ji pavogė bažnyčios žvakides, altoriaus kryžių, o taip pat leido apyvarton kitus vogtus daiktus.

— Rodezijoje (Afrika) juodukai baltųjų rajone, o baltieji juodukų galės gauti pirkti alkoholinių gėrimų pirmadieniais — penktadieniais iki 7 val. vakaro, o šeštadieniais iki 1 val. popiet.

— Dar 40 žydų šeimų leista be mokesčių išemigruoti (pagal įstatymą būtų turėjusios mokėti 80 tūkst. svarų).

— Šeši amerikiečiai gavo Nobelio fizikos ir chemijos premijas.

— Rytų Vokietijos vyriausybė davė leidimą 25 sužadėtinėms išvažiuoti į Vakarų Vokietiją pas savo sužadėtinius, o taip pat išsivežti iš tų sužadėtinysčių kilusius 18 vaikų.

— Nottinghame (Britanija) 2 metams kaléti nuteistas bankrutavęs žmogus, kuris, kaip paaiškėjo, beverčiais čekiais buvo prisipirkęs daugiau kaip 20 tonų prekių ir susikrovęs savo namuose.

— Čilės katalikų vyskupai paskelbė atsišaukimą į smulkiuosius verslininkus, kad jie baigtų savo streiką, grįžtų į darbą ir nesabotuotų krašto ūkio.

— „Mirtis Indirai Gandi!" šaukė indai Darjeelinge, kai ten jiems kalbėjo ministerė pirmininkė, ir reikalavo Nepalio kalbą pripažinti oficialia.

— Turkijoje, prie Juodosios jūros miesto Zonguldako, dėl sprogimo kasykloje žuvo 20, sužeista 76.

— New London miesčioko (Conn., JAV) pagrindinę gatvę nutarta pavadinti garsiojo dramaturgo Eugene O'Neill vardu, nes tas rašytojas yra ten gimęs (mirė 1953 m.), o kai po jo mirties norėta jį pagerbti, dalis gyventojų per stipriai priešinosi, nes jis buvęs girtuoklis ir lėbautojas, bet šįkart nugalėjo rėmėjų argumentas: dviejų jo dramų fonas paimtas, sako, iš to miestelio!

— D. Britanija, oficialiai džiaugdamasi savo įsijungimu į Europos Ekonominę Bendruomenę, sausio 3 d. ruošia festivalį, kurio visas atlikimas kaštuos apie 350.000 svarų.

— Andoroje, mažoje valstybėlėje tarp Prancūzijos ir Ispanijos, įvyko pirmas ginkluotas apiplėšimas: penki ginkluoti vyrai pagrobė 10.000 sv. banko gabentųjų pinigų.

— Netoli Readingo (Britanija) sugriuvo statomasis tiltas, žuvo 3, sužeista 10.

— Vykdydami prez. Marko įsakymą atiduoti ginklus, filipiniečiai atgabeno apie 100.000 šaunamųjų ginklų ir penkis šarvuotus automobilius.

TOKIA YRA JOS POLITIKA

Lietuvos Diplomatijos šefas S. Lozoraitis yra pasiuntęs Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui šį raštą:

Jungtinių Tautų XXVII-jam Visumos Susirinkimui Sovietų Sąjunga yra pateikusi nutarimo projektą, kuriuo remdamiesi Organizacijos nariai pasižada nevartoti jėgos ir grasinimo jėga tarptautiniuose santykiuose.

Ryšium su pasiūlytuoju projektu sovietų delegatas yra padaręs šitokį keistą pareiškimą:

„Gilus prisirišimas prie taikos yra organiška savybė, būdinga socialistinių respublikų sąjungai, kurioje laisvu noru dalyvauja lygiateisės tautos ir jungia savo pastangas kūrybinei veiklai bei savo gerovei. Tai sąjungai yra svetimi užgrobimų karai ir kitų tautų priespauda".

Aš tikiuosi, kad atsiras delegacijų, kurios, rūpindamosios Jungtinių Tautų moraliniu autoritetu, atkreips Susirinkimo dėmesį į tai, kad sovietų valstybė yra dažnai vartojusi jėgą bei grasinimus jėga ir kad tokie veiksmai sudaro tos valstybės politikos priemones nuo pirmųjų jos egzistencijos, taip pat pagrįstos jėga, dienų.

Iš savo pusės aš laikau sau pareiga priminti Jungtinėms Tautoms, jog aukščiau paminėtojo neva pacifistinio pasiūlymo autorius, sovietų vyriausybė, tebelaiko Lietuvą karinėj okupacijoj ir tebetęsia lietuvių tautos priespaudą.

Ši padėtis yra pasėka agresijos, kurią Sov. Sąjunga įvykdė prieš Lietuvą, sulaužydama tarptautinės teisės nuostatus bei pasirašytąsias sutartis.

Taip sulaužytos sutartys yra šios:

1) Taikos sutartis iš 1920 metų liepos 12 dienos,
2) Nepuolimo Konvencija iš 1926 metų rugsėjo 28 dienos,
3) Generalinė sutartis dėl atsisakymo nuo karo (Briando-Kellogo Paktas) iš 1928 metų rugpiūčio 27 dienos,
4) Konvencija dėl agresijos apibūdinimo iš 1933 metų liepos 5 dienos,
5) Savitarpio pagalbos sutartis iš 1939 metų spalio 10 d.

Kitos dvi Baltijos valstybės, Estija ir Latvija, turėjusios tas pačias saugumo garantijas, nustatytas identiškose sutartyse, buvo taip pat užpultos ir okupuotos.

Šis jėgos pavartojimų ir grasinimų jėga bei prisiimtų tarptautinių prievolių pažeidimų, kuriais Sovietų Sąjunga yra nusikaltusi, sąrašas, toli gražu nėra pilnas. Rytų ir Centro Europos padėtis yra to akivaizdus įrodymas.

Pranešdamas tai, esu įsitikinęs, kad tuo patarnauju tiek teisingai Lietuvos nepriklausomybės atstatymo bylai, tiek teisingumo dėsniams, kurių gerbimas privalėtų pasidaryti Jungtinių Tautų akcijos realiu veiksniu.

Šia proga noriu pabrėžti, kad jaučiuosi padrąsintas Jūsų Ekscelencijos pastarųjų pareiškimų, kuriuose pasisakėt už Namibijos (Pietvakarių Afrikoj) tautos nepriklausomybę ir paskelbėt, jog, eidamas savo pareigas, siekiat būti bešališkos budrios pasaulio sąžinės išraiška, neatsižiūrėdamas jokios valstybės galingumo.

NERAMI RESPUBLIKA

Lietuva — „nerami" respublika. Tokia antrašte įdėjo straipsnį „The New York Times" savo spalio 8 d. laidoje. Vilniuje nuteistuosius 8 jaunuolius, sako laikraštis, sovietinė spauda vadina girtuokliais, gatvės valkatomis, arba asmenimis su kriminaline praeitimi. Tuo tarpu jie yra buvę gegužės 18-19 d. d. demonstracijos Kaune aktyvūs dalyviai, šaukę „Laisvės Lietuvai". Vengdami rašyti apie įvykio patriotiškai politinį pobūdį, sovietai demonstrantus apkaltino tariamu gatvės judėjimo trukdymu. Bet, sako laikraštis, tiek susideginimai, tiek ir demonstracijos įrodančios neabejotiną tautos nusistatymą prieš okupantą ir priespaudą. Tai dar kartą patvirtinąs neseniai įvykęs lietuvių ir ukrainiečių jūrininkų sovietų laivo „Višera" nuplukdymas į Graikijos uostą Pireaus, kur jiems (7 jūrininkams) buvo suteikta azilio teisė. (E)

BRAZINSKŲ BYLA ATIDĖTA

Spalio 12 d. Ankaros teisme, Turkijoje, buvo tęsiama Prano ir Algirdo Brazinskų byla. Sovietų Sąjungos gynybai prašant, nes nespėjusi gauti visų dokumentų iš Maskvos, byla buvo atidėta lapkričio 27 dienai. (ELTA)

VYT. ALSEIKOS ATOSTOGOS

Vytautas Alseika, buvęs Eltos biuletenio faktinis redaktorius, rugsėjo mėn. vidury išvyko dviems savaitėms atostogų į Europą. Spalio 3 d. iš Vokietijos pranešė, kad išvažiavęs į okupuotą Lietuvą sutvarkyti savo motinos palikimo. Biuletenį redaguoja atsakingasis redaktorius Juozas Audėnas. (ELTA)

KAS KALBA JŲ VARDU

Nuolatinę skiltį „The Daily Telegraph" dienraštyje turįs Peter Simple spalio 11 d. rašė:

„Sovietinė Rusija, kaip gerai žinoma, desperatiškai reikalinga Jungtinių Valstybių pagalbos sumoderninti ir išplėsti savo pramonei. Dėl to rusų vadai didelės reikšmės teikia tai prekybos sutarčiai, dėl kurios jie dabar tariasi su Jungtinėmis Valstybėmis.

„Susidurdami su Amerikos žydų grasinimu sukliudyti tos sutarties tvirtinimą ir užkirsti kelią plėsti prekybai su Rusija, komunistai, kaip sakoma, yra pasiruošę sušvelninti savo laikyseną Rusijos žydų atžvilgiu, pavyzdžiui, pro pirštus žiūrėdami į tuos mokesčius žydams, kurie nori išvažiuoti iš krašto, ar tylom netaikydami to įstatymo.

„Žydai Rusijoje laimingi vienu atžvilgiu, jeigu net ir tik vienu. Jie gali pasikliauti didžiule žydų interesų galia Amerikoje ir apskritai Vakaruose, kad jų skriaudos bus palaikomos iškeltos prieš pasaulio akis ir gal bus kai kas padaroma už jas atsilyginti.

„Bet žydai nėra vienintelė sovietinėje Rusijoje priespaudą išgyvenanti tauta. Kas kalba už kitas, daugelį prispaustųjų tautų tame krašte, kuris aptariamas, kaip didžiulis kalėjimas? Kas kalba už ukrainiečius, lietuvius, latvius ir kitas tautines mažumas? Kas už juos mobilizuoja ekonominę galią?

GENADIJAUS KOPOSOVO PARODA

Platelių apylinkės vykdomojo komiteto patalpose buvo suruošta maskviečio Genadijaus Koposovo spalvotų nuotraukų paroda.

Fotografijos vaizduoja Sov. Sąjungos šiaurės rajonų statybas.

PRIEŠ SUNKIĄ ŽIEMĄ

Vakariečiams parūpo, kaip gi Sov. Sąjunga susidoros su tais 28 milijonais tonų grūdų, kurie yra užpirkti užsieniuose. Blogiausiais metais iki šiol buvo pirkta 12 mil. tonų. Manoma, kad turės būti užgrūsti uostai, geležinkeliai, sandėliai.

Šiuo metu parduotuvėse esą pakankamai mėsos. Kadangi nebus pakankamai šieno ir kitų pašarų, tai jau dabar piaunami gyvuliai. Bet spėjama, kad vėliau pradės trūkti ne tik mėsos, bet ypač pieno ir jo gaminių.

Miestų parduotuvėse esą pakankamai prekių, bet pirkimas padidėjęs. Dėl to jau esą pradedama kontroliuoti, kad daržovės, pavyzdžiui, iš Maskvos nebūtų gabenamos į provinciją.

Kopūstai ir bulvės Maskvos priemiesčiuose jau kuris laikas pardavinėjama atgabenti iš Lenkijos.

Miestuose labai gyvai veikią turgai, kuriuose savo gaminius pardavinėja sklypelių savininkai.

TURISTAI IŠ LIETUVOS

Kanadoje šiuo metu lankosi aštuonių asmenų turistinė grupė iš Lietuvos. Grupę sudaro Lietuvos komunistų partijos CK kultūros skyriaus vedėjas Sigizmundas Šimkus, Vilniaus universiteto anglų filologijos katedros vedėjas Lionginas Pažūsis, Raseinių rajono vykdomojo komiteto pirmininkas Aldonis Petras Skeiveris ir penki menininkai: kompozitorius Rimvydas Žigaitis, birbyninkas ir liaudies instrumentų orkestro „Sutartinė" dirigentas Pranas Tamošaitis, kanklininkė Regina Tamošaitienė, radijo solistas ir Vilniaus radiofono muzikinių laidų redaktorius Jonas Girijotas ir Vilniaus operos solistas tenoras Edmundas Kuodis.

Montrealyje menininkai spalio 13 d. surengė koncertą, kuriame apsilankė daugiau kaip 250 Montrealio lietuvių. Turistinė grupė, kuri keliauja kartu su panašiais vienetais iš sovietinamos Latvijos ir Estijos, taip pat lankysis Toronte, Otavoje ir Vancouveryje.

Tiek koncerte, tiek kitų susitikimų metu turistai pastebimai vengė bet kokių politinių užuominų ir nevartojo sovietinės terminologijos. Koncerto repertuaras buvo daugiau pramoginis su daug patriotinių dainų.

r.

PREMIJOS ĮTEIKIMAS

Vinco Krėvės literatūros premija rašytojui Juozui Kralikauskui šįmet bus įteikta iškilmingame koncerte-baliuje, kurį Montrealio lietuvių Akademinis Sambūris lapkričio 4 d. rengia Montrealio lietuvių Aušros Vartų salėje.

Penkių šimtų dolerių vertės Vinco Krėvės premiją Akademinis Sambūris skiria jau devintą kartą. Pagal premijos statutą, premija kas antri metai skiriama išeivijoje išleistai grožinės lietuvių literatūros knygai, kuri dar nėra atžymėta jokia kita premija.

Baliuje-koncerte premiją rašytojui Juozui Kralikauskui įteiks Akademinio Sambūrio pirmininkas Vincas Piečaitis. Laureatą ir jo kūrybą apibūdins dr. Henrikas Nagys. Aktorė Aleksandra Gustaitienė skaitys ištraukas iš premijuotojo romano „Vaišvilko".

Koncertinėje dalyje dalyvaus satyrikas poetas Antanas Gustaitis iš Bostono ir Montrealio lietuvaičių išraiškos šokio grupė, kuriai vadovauja žinoma šokėja ir choreografė Birutė Vaitkūnaitė-Nagienė.

Renginyje laukiama gausių svečių iš Toronto ir Amerikos.

r.

KAZACHSTANO GRŪDAI

Kazachstane gauta iš šių metų derliaus 16,4 mil. tonų grūdų.

„Tiesoje" rašoma, kad gauta daugiau negu planuota.

ŠACHAS UŽSUKO IR Į ESTIJĄ

Sov. Sąjungoje lankęsis Irano (Persijos) šachas buvo užsukęs ir į Estiją ir susitiko su to krašto aukštuomene.

Jam ir jo žmonai buvo iškelti pietūs.

TOLI SIEKIANTIS BUDISTAS

Sovietinėje Azijoje suimtas žymus tyrinėtojas buriatas mongolas, kuris praktikuojąs budizmą, Bidia Dandaronas. Jis kaltinamas vadovavęs budistų religinei grupei, skelbęs sektarizmą ir varęs religinę propagandą.

Jis suimtas buriatų Mongolijos sostinėje Ulan Ude, bet apklausinėjimai dėl jo veiklos esą vykdomi Maskvoje, Leningrade, Kaune, Vilniuje ir Tartu. Taigi, matyt, valdžia spėja, kad budizmas yra jau plačiai pasklidęs ir susijęs su tautinių jausmų iškėlimu. Kad tas reikalas tikrinamas Lietuvoje, reikėtų spėti, jog Kauno įvykiai galėjo turėti kokį nors ryšį.

Dandaronas esąs plačiai žinomas budistų sluoksniuose. Jis buvo areštuotas 1937 m. ir 18 metų išlaikytas sovietinėse koncentracijos stovyklose.

KAIŠIADORIEČIAI GIRIAMI

Kaišiadoriečiai pirmieji įvykdė bulvių supirkimo iš gyventojų planą, pasiuntė kiek reikiant bulvių į kitas respublikas, kaip rašome „Tiesoje".

LAIMĖJO „ZAPOROŽIETĮ"

Kelmės rajono Tytuvėnų miestelio gyventojas L. Jagminas valstybinėje loterijoje laimėjo „Zaporožietį", automobilį.

SEPTYNIOS DIENOS

Manescus — nepriklausomos politikos auka?

Rumunijos užsienio reikalų ministeris Manescus atleistas iš pareigų.

Daromos išvados, kad jis atleistas Maskvai spaudžiant, nes visur palaikė prez. Ceausescaus nepriklausomą politiką.

Europos Ekonominės Bendruomenės politikos naujos sritys

Prancūzijos prez. Pompidou ir V. Vokietijos kancleris Brandtas pasiūlė Europos Ekonominei Bendruomenei priklausantiems kraštams pradėti svarstyti naujus dalykus — socialinę politiką: socialinio draudimo reikalus, pramonės sudemokratinimo, aplinkos apsaugą, ir spauda jau tvirtina, kad tai reiškia norą duoti Bendruomenei žmogišką veidą.

Ligi šiol vis būdavo svarstoma parlamentų vaidmuo, bendros pastangos prieš infliaciją, muitai, pinigai.

Persekiojimai Ugandoje

Tvirtinama, kad prez. Aminas baigia sukišti į kalėjimus ir iššudyti savo krašto vadus ir intelektualus.

Taip pat esančios masiškai naikinamos tos giminės šiaurinėje krašto dalyje, kurios rodo palankumo buvusiam prezidentui Obotei. Kariuomenėje jau seniai buvę išskersti obotininkai.

„Fašistinis suokalbis"

Marksistinis Čilės prez. Allendė taip pavadino tą padėtį, kad transporto bendrovės sustabdė judėjimą, uždarytos parduotuvės, nedirba smulkiosios įmonės.

Biudžetas nesueis

Manoma, kad Sov. Sąjunga turės keisti savo 20 milijardų rublių šiemetinį biudžetą, kai užsieniuose reikia pirkti maistą, nes tai nebuvo numatyta.

Dabar jau mažiau mokslininkų esą leidžiama į tarptautines konferencijas, o įstaigoms taip pat esą įsakyta susispausti ir taupyti.

Sulaikytas perversmas

Laikraščiai skelbia, kad Egipte suimta apie 300 karininkų ir kareivių, kurie jau žygiavo nuversti prez. Sadato valdžios.

Pirmoji grupė buvusi užklupta netyčia ir, apimta panikos, išsipasakojo apie suokalbį.

Taikos Vietname klausimas

Prez. Nixono atstovas įtemptai tarėsi su Šiaurės Vietnamo atstovais Paryžiuje, paskui su Pietų Vietnamo prezidentu Thieu.

Daroma išvada, kad netrukus Vietname gali būti paskelbtos paliaubos, o po to prieita ir dėl pasitarimų pasiekti taikos.

Kai kurie laikraščiai jau skelbia ir galimas ar tikras taikos sąlygas.

NATO sutinka

NATO sąjungos kraštai sutiko Sov. Sąjungos-Suomijos pasiūlymą lapkričio 22 d. pradėti Helsinkyje Rytų-Vakarų pasitarimus, kurie būtų įžanga į Europos saugumo konferenciją.

Prezidentas Londone

Vakarų Vokietijos prez. G. Heinemannas buvo atvykęs į Britaniją valstybinio vizito.

Vokietijų pasitarimai

Rytų ir Vakarų Vokietijų atstovai pradėjo pasitarimus dėl sutarties, kuri sudarytų pagrindą joms abiems įstoti į Jungtines Tautas ir galimybę apsijungti.

Prez. Thieu priešingas

Pietų Vietnamo prez. Thieu atmetė reikalavimą sudaryti koalicinę vyriausybę.

Jis pareiškė, kad negali būti jokių paliaubų, kol nėra Kinijos ir Sov. Sąjungos garantijų.

Į amerikiečių ir Šiaurės Vietnamo susitarimus dėl paliaubų ir taikos prez. Thieu žiūri pesimistiškai: tai esą vien spąstai.

Italų-sovietų pasitarimas

Italijos min. pirm. Andreottis atvyko į Maskvą tartis dėl ekonominio bendradarbiavimo.

Italai kaip tik baigia Sov. Sąjungoje statyti didžiulį lengvųjų automobilių fabriką — dabar jau kuris laikas į apyvartą pradedamieji leisti „Žigули" automobiliai yra to italų Fiato firmos statytojo fabriko gaminiai.

Kardinolas prieš religinių ordinų smukimą

Prancūzų teologas jėzuitų kardinolas Danielou pareiškė, kad katalikų vienuolynai išgyvena labai didelę krizę.

Nebesą laikomasi tradicinių neturto, skaistybės ir klusnumo įžadų, ir kitoks smukimas esąs apėmęs, bet jis tikisi, kad bus pasukta į atgimimą.

Kinijos rūsiai

Užsieniečiams žurnalistams buvo parodyti Pekine, Kinijos sostinėje, rūsiai žmonėms apsisaugoti galimų atominių ar paprastų bombardavimų metu.

Visuose miestuose tokie esą ruošiami.

Prez. Titas prieš serbus

Prez. Titas pakaltino Jugoslavijos serbų komunistų partijos vadovybę silpnumu „priešo akivaizdoje" ir nepajėgumu užkirsti kelio korupcijai.

Partijos pirm. Nikezičas ir sek. Peroviča atsistatydino. Manoma, kad atsistatydins ar bus pašalinta ir daugiau centro komiteto narių. Laukiama partijos valymo.

Prezidentas nepatenkintas prezidentu

Pasikalbėjime su Beiruto laikraščiu Sudano prez. Numeiris išvadino Egipto prez. Sadatą melagiu ir veidmainiu.

Prez. Numeiris nepatenkintas, kad arabų kraštų federaciją sudaryti sutarė vieni du prez. Sadatas ir Libijos prez. Gadafis, su kitais nepasitarę, kad dėl Suezo kanalo valymo Sadatas vienas tarėsi su JAV, kad jis pats bendraująs su Saudžio Arabija ir kitais arabų kraštais, o Sudanui draudžiąs, kad jis paprašęs atsiųsti Sudano kariuomenę prie Suezo kariauti, o jokio karo nebuvę, jo kariai tik valgę, gėrę ir skundėsi tunką.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1 Ladbroke Gardens, London W. 11. 2 PU. Tel. 727 2470

Registered as a newspaper at the Post Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina metams 3,50 sv., dolerio kraštuose — 8 dol. metams; Vokietijoje — DM 30.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija neslima atsakomybės.

VEIKLOS PAGYVINIMO KLAUSIMAI

(DBLS Tarybos pirmininko Aniceto Bučio įžangos žodis, skaitytas DBLS Valdybos, Tarybos narių, skyrių ir kitų organizacijų atstovų pasitarime Manchestery 1972 m. spalio 21 d.)

Šį pavasarį minėjome DBLS 25 metų veiklos jubiliejų Londone ir Sodyboje. Tie metai tai ilgas vienos organizacijos gyvenimas. Organizacija, ypač mūsų laikais, taip ilgai išgyvenusi, jau tikrai įsigyja pilietines teises ir verta dar ilgai gyventi.

Nors ir S-gos gyvenime buvo potvynių ir atoslūgių, buvo žydėjimo laikotarpis, vaisingi metai, o kartais padvelkė ir negalavimai, bet, perdaug į praeitį nesigilindami, jubiliejiniame ir, neperdėtai sakant, dramatiškame suvažiavime Londone galėjome pajusti sunkią atmosferą. Nuotaika visų suvažiavimo dalyvių buvo įtempta ir nervinga. Tokioje nuotaikoje nuosekliai kalbėti ir darbui susikaupti sunkiai įmanoma. Todėl gal perdaug buvo pasakyta, ko nereikėjo, ir nebuvo pakankamai padaryta, kas būtinai reikėjo. Sodyboje jubiliejinė šventė praėjo gražiau, ir dar viena lentelė prie koplytėlės pritvirtinta, pažymint Sąjungos amžių. Bet ir Sodyboje kai kas sakė: „Trūko ugnies". Tokį posakį, aišku, reikėjo suprasti gera prasme.

Todėl savaime kilo abejonė, ar pakanka tokiai organizacijai, kaip mūsų Sąjunga, metuose tik vieno suvažiavimo, juo labiau, kad, kaip matėme iš praktikos, daugeliui klausimų išnagrinėti nepakako laiko ir kai kurie tik prabėgomis buvo užkliudyti. O skyrių ir provincijos atstovai beveik neturėjo progos ir žodelį ištarti ir savo bėdas ir rūpesčius iškloti.

Todėl ir kilo mintis, ar nereikėtų bandyti sukviesti pasitarimą, nors ir netolygų metiniam suvažiavimui, nors šiek tiek mažesnį, apimantį vieną kurią nors ar porą artimesnių vietovių, pasitarimą, į kurį lengviau būtų susispiesti ir savo S-gos ir apskritai mūsų visų reikalais pasitarti.

Tokiai Tarybos pasiūlytajai minčiai-sumanymui S-gos pirmininkas J. Alkis ir sekretorius A. Pranskūnas nedvejodami mielai pritarė ir padrąsino tą sumanymą varyti pirmyn. Tokiu būdu, kaip anglai sakytų, mes čia ir esame.

O koks yra mūsų šios dienos susirinkimo tikslas? Tas tikslas ir yra išsikalbėti. Šiandieną turėsime progos gražiai ir nuoširdžiai pasitarti. Gal būt, nenukrypsime į asmeniškus ginčus. Mes susirinkome pakalbėti savo ilgametės S-gos ir apskritai lietuvių reikalais. Be ginčų gal visai neįmanoma išsiversti, bet žiūrėkime, kad nepagrįsti ir nereikalingi ginčai nenusmelktų mūsų pagrindinių pasitarimo tikslų.

O apie ką kalbėsime? Yra pateikta dienotvarkė. Tą dienotvarkę galėsime papildyti, pataisyti. Sunku viską iš anksto numatyti. Bevalgant atsiranda apetitas. Bekalbant kils daugiau klausimų, ir juos aptarsime, kiek laikas leis. O toje dienotvarkėje, kokia jau dabar pateikta, pirmuoju punktu eina Sąjungos veiklos pagyvinimo klausimas.

Niekados nėra perdaug stengiantis padaryti ką nors geriau. Sąjunga ir dabar nestovi prie bedugnės kranto, ir šis mūsų susirinkimas nėra bėdos susirinkimas ir, sakytume, ne revoliucinis koks nors susirinkimas ar kam nors už akių bėgimas. Mes susirinkome pasitarti, kaip dar labiau pagyvinti veiklią mūsų Sąjungą, kuri gal vienintelė tokia yra Didž. Britanijoje.

Prieš trejetą metų pakeisti S-gos įstatai. Pagrindinis paragrafas apie S-gos narius nusakytas taip: „Sąjungos nariais yra laikomi visi Didž. Britanijoje gyveną lietuviai, o taip pat ir kitų tautybių asmenys, sudarę su lietuviais šeimas". Taigi nereikia rašyti pareiškimų ir prašyti rekomendacijų. Visi savaime laikomi S-gos nariais. Bet ar faktiškai taip yra? Nesuklysime sakydami, kad yra skyrių, kurių tas įstatų pakeitimas kaip ir nepalietė, narių juose nepadaugėjo. Kodėl?

Tur būt, yra priežasčių ir kliūčių. Kokios tos kliūtys? Nario mokestis? Neaiškūs S-gos tikslai? Atšalimas nuo organizacinės lietuviškos veiklos? Priklausymas kitoms organizacijoms, klubams ir pan.? Ar kitos organizacijos ir klubai gali kliudyti būti S-gos nariais, ypač jei tos kitos organizacijos, kaip religinės ar bendruomeninės, juk nėra priešingos S-gos tikslams?

Pagal įstatus nario mokestis gali būti pakeistas ar neimamas. O kitoms kliūtims pašalinti gal reikia daugiau pasiryžimo. S-gos pirmininkas ar Centro Valdyba nepasieks kiekvieno mūsų, čia yra skyrių veiklos sritis. Reikia prie visų prieiti, pakalbėti, paaiškinti, paraginti. Tik tokiu būdu galime įvykdyti aną įstatų paragrafą ir praplėsti S-gos apimtį. Daug svariau galima kalbėti 1000 narių, o ne 100 vardu. O kalbėti S-gos vadovybei mūsų vardu dažnai tenka.

Reikia pajudinti Centro ir skyrių bendradarbiavimą ir vis siekti gyvesnio, artimesnio, dažnesnio to bendradarbiavimo. Negera palikti skyrius savo nuožiūrai ilgesniam laikui be patarimų, nepajudintus, be vienokios ar kitokios pagalbos. Ir skyriai turi susidaryti tampresnius ryšius su Centru. Ir veiklos koordinavimas būtinas. Nesikoordinuodami mes galime pakenkti vienas kitam. Tokių pavyzdžių yra buvę.

Reikia bendradarbiauti ir su kitomis organizacijomis. Ir jokiu būdu neturėtume vienas kitam kenkti. Priešingai, veiklą turėtume gražiai koordinuoti. Bendrą lietuvišką veiklą. Taip pat ir su kitomis tautybėmis, siekiančiomis to paties tikslo, kurio ir mes siekiam.

Sunkiai šiuo metu vykdoma meninė veikla, jaučiamas jėgų trūkumas. Negalime kasmet pasikviesti „Grandinėlę", ir per 20 metų nesulaukiam operos ar net geresnio teatrinio veikalo. Taip nejučiomis mes pasiliekame nuo gyvenimo. Siaurėja mūsų akiratis. Menas praturtina dvasiškai, sukelia entuziazmą, kaip patyrėme ir „Grandinėlės" lankymosi proga. Reikėtų žiūrėti kaip nors užpildyti mūsų meno alkį.

O kaip spaudos reikalai? Tik neprasitarkime, kad spauda neturi ryšio su mūsų Sąjunga! Kai kūrėsi Sąjunga kampe, vadinamame „arklidėmis", kūrėsi ir mūsų spauda. Ir namus pirkome, kad būtų kur pastatyti spaustuvėlę, ir ratukus pakartotinai naujus pirkome. Dabar yra namai ir spaustuvė, tik iškyla kita bėda: nėra skaitytojų, jų eilės retėja, ir todėl kyla „Europos Lietuvio" ir gal kils Nidos klubo knygų kaina. O jei kainos kils, skaitytojų gali dar mažėti. Čia klausimas yra ne 2 penų, kaip viename „E. L." straipsnely aiškinama. Juk negana vieno laikraščio ir vienos knygos susipratusiam tautiečiui, jis reikalauja jų daugiau. O tautiečių jau dabar yra sumažėjusios pajamos, kuriems susidaro problema spauda apsirūpinant. Ar nėra kitos išeities? Ar nereikėtų visus persijoti, ieškant naujų skaitytojų? Suradę skaitytojų, gal sulaikytume spaudos kainą, kad ji nekiltų.

Čia pat šalia savęs turime tokių talentingų rašytojų. Štai Romualdas Spalis, daugelio knygų autorius ir dabar kaip tik laimėjęs premiją. Turime tą tylų, darbštų, kaip Simanas Daukantas, Kazimierą Barėną, premijomis apdovanotą, pasaulio lietuvių rašytoją — laureatą. Būtų nusikaltimas, kad mes jų ir kitų rašytojų, poetų spausdintiems kūriniams leistume džiūti knygų lentynose neišpirktiems. Spauda yra mūsų dvasinės-tautinės gyvybės pulsas. Jei tas pulsas silpnėja, tai reiškia, kad mes negaluojame, imame sirgti, mus yra užpuolusi epidemija.

Jei taip, tai tą mūsų gyvybės rodiklį, tą pulsą reikia sustiprinti, reikia įlieti į ji daugiau kolorijų. Jei patys skaitytojai tų kolorijų neįstengia vieni pakankamai parūpinti, turi būti jos organizuojamos iš šalies. Ir taip yra. Mūsų Namų Bendrovė kasmet primoka mažesnę ar didesnę sumelę, tik neturėtume dėl to kasmet verkšlenti. Ką gi kita ta mūsų B-vė paremtų, jei ne spaudą? Žinoma, čia tuojau pat gali būti išskaičiuoti ir kiti svarbūs reikalai, bet ar jie bus svarbesni už spaudą, lietuvišką spaudą? Mes, S-gos nariai, nors ne tokie uolūs ir drąsūs, kaip spaudos draudimo knygnešiai, bet neškime knygą, kaip žibintą! Skyriai, prisiimkime spaudos platinimo pareigas!

(Nukelta į 4 psl.)

SU LIETUVIAIS PASAULYJE

KNYGA APIE DABARTIES KANKINIUS

Vladas Ramojus „Tėviškės Žiburiuose" rašo:

„Šiomis dienomis „Draugo" spaustuvė Čikagoje atspausdino stambų dokumentinį veikalą „Dabarties kankiniai". Veikalas, išleistas „Krikščionis gyvenime" serijoje aštunta knyga, turi 432 psl. teksto ir apie 25 originalias, daugumai niekur nematytas nuotraukas. Taip pat yra sąrašas visų 1940 m. Lietuvoje dirbusių kunigų (per 1200) ir kur jie yra šiandieną. Ši knyga yra daugelio istorinių epizodų rinkinys, būtent, kaip antrosios sovietinės okupacijos metu buvo naikinama Lietuvos Katalikų Bažnyčia, kaip persekioti bei nukankinti vyskupai, kunigai bei tikintieji. Vienas įdomiausių knygos skyrių — Katakombų Bažnyčia. Tai dokumentiniai faktai, kaip Sibire steigėsi lietuvių tremtinių slaptos parapijos, kaip ten darbavosi kunigai bei misijonieriai nežmoniškose sąlygose. Autorius, rašydamas tą skyrių, kaip ir kitus, bus panaudojęs nemažai slaptų kunigų-misijonierių laiškų. Šis veikalas, kurį ne vienas skaitys kaip šiurpų nuotykių romaną, reikia tikėti, sudomins kiekvieną lietuvį, kuriam brangi prarastoji Lietuva ir brolių kančios".

„ANTRASIS KAIMAS" CLEVELANDE

Algirdo T. Antanaičio vadovaujamas pagarsėjęs satyrinis chicagiečių teatras „Antrasis kaimas" buvo nuvažiavęs gastroliuoti į Clevelandą.

PEDAGOGINIO INSTITUTO VADOVAI

Chicagos Pedagoginio Lituanistikos akivaizdinio skyriaus direktorium išrinktas A. Dundulis, vicedirektorium R. Kinka.

Neakivaizdinio skyriaus direktorium išrinktas Ig. Serapinas, vicedir. V. Narutis.

DOKTORATAS APIE ČIURLIONĮ

Clevelando (JAV) universitete meno dalykus dėstąs Mindaugas Nasvytis apgynė filosofijos daktaro disertaciją apie M. K. Čiurlionio kūrybos santykį su savo gyvenimo aplinka.

„AUKURAS" Į HARTFORDĄ

Hamiltono (Kanada) lietuvių mėgėjų teatras „Aukuras" spalio 21-22 d. d. lankėsi Hartforde, Conn. (JAV), ir ten suvaidino Jurgio Jankaus „Audronę".

„Aukuro" pastatymų režisorė yra E. Dauguvietytė-Kudabienė.

PAMINKLAS ŠIMTMEČIUI

Clevelando (JAV) lietuviai savo tautiečių kūrimosi ten šimtmečiui paminėti nutarė pastatyti paminklą naujosios parapijos aikštėje pagal architekto E. Kernausko projektą.

VARGONININKŲ SEIMAS

Lietuvių vargonininkų ir muzikų sąjunga New Yorke turėjo savo penkiasdešimtąjį seimą.

V. Strolia skaitė paskaitą „Lietuvis vargonininkas plokštelėse".

„GRANDINĖLĖ" NEW YORKE

Europą neseniai lankiusi Clevelando lietuvių tautinių šokių grupė „Grandinėlė" lapkričio 4 d. koncertavo New Yorke.

TU NE VIENAS

Mes Jonas, tyruose šaukiąs balsas. Mūsų pareiga šaukti. Ir mūsų šauksmas pasieks kieno nors ausis. Ir mūsų darbai palies kieno nors širdis.

Nesvarbu, jei mes savo šauksmo ir darbų vaisių nesulauksime.

Kai sėjėjas beria sėklą į žemę, jis nežino, kuris grūdas išdygs, kuris ne. Jis žino, kad jis grūdui gyvybės negali duoti. Jis tik tiki ir viliasi, kad jo įbertoji sėkla duos gerų vaisių. Tikėjimas ir viltis turi lydėti visas mūsų geras pastangas. Ne mūsų galioje tuoj skinti vaisius.

S. Pranciškui Ksaverui išlipus su savo palydovais iš laivo Indijoje, kai kurie, visus pamatę tik rūsčius, nesišypsančius veidus, tarė:

— Prasta čia dirva.

— Bet gerą sėklą atsivežėme, — atsakė šventasis misijonierius.

Taip. Dievo šviesa, kurią turi liudyti, yra gera sėkla. Ji susiras tinkamą dirvą ir duos gerų vaisių. Sėdami tą sėklą, mes susidursime su pašiepiančia kritika, su paniekinančia pajuoka, net su įžeidimais. Tai nieko! Šviesa nugalės tamsybes!

Ne visa anuometinė žydų tauta priėmė Jono kvietimą krikštytis ir daryti atgailą. Nė pats Jėzus Kristus neatvertė visų, kurie jo klausėsi, nors Jis savo žodžius patvirtino stebuklais. Kristui mirus ant Kryžiaus, atrodė, kad viskas yra žuvę. Bet toji Jo pasėta sėkla šiandien turi 1000 milijonų krikščionių visame pasaulyje. Tiesa, kai kurie jų tik vardu krikščionys. Jie negyvena Kristaus nurodymais, neskleidžia tarp kitų Jo meilės šilimos, nes yra patys atšąlę. Tai ir yra dirva, į kurią reikia berti šviesos sėklą.

Jei pasitaikytų proga, užeikite bet kurį darbadienį 6 val. ryto į Londono katalikų Westminsterio katedrą. Nuo 6 val. iki 9 val. ryto be pertraukos ten laikomos mišios. Per kiekvienas mišias šimtai asmenų priima šv. Komuniją. Įsižiūrėk į tuos asmenis. Čia rasi ir didelių firmų direktorių, ir aukštų valdininkų, ir eilinių tarnautojų, ir sunkiai dirbančių darbininkų — jaunų ir senų. Jie visi randa laiko priimti į save Šviesą, kad per ištisą dieną liudytų apie šviesą savo žodžiais ir darbais. Kitą rytą tas pats.

Kiek tokių katedrų pasaulyje? Tūkstančiai! Tad milijonai žmonių kasdien ima šv. Komuniją.

Būtų didelė klaida ir skaudus savęs apgaudinėjimas galvoti, kad jei aš neinu sekmadienį mišių klausyti, tai niekas neina. Jei aš neimu šv. Komunijos dažnai, tai niekas jos neima. Jei aš nesistengiu būti krikščioniško gyvenimo pavyzdys, tai niekas krikščioniškai negyvena. Anaiptol!

Dievas žmogiškojo kūno išvaizdoje savo darbą baigė. Jo Bažnyčios nariai — krikščionys žmogaus atpirkimo ir išganymo darbą dar tęsia ir vykdys, kol šis pasaulis bus.

Mes — Jonas, tyruose šaukiąs balsas, bet mes ne vieni. Visa gyvoji, veikiančioji ir kenčiančioji Bažnyčia su mumis. Tik neišsiskirkime ir neatsilikime nuo jos.

Viešpatie, tu mano uola, mano padėjėjas, kuriuo aš pasitikiu.

(Iš Žodžio Liturgijos)

A. J. S.

Kai kurios šių dienų Lietuvos švietimo problemos

Kaip rodo ši lentelė, Lietuva moksleivių skaičium dabar užima toli gražu ne paskutinę vietą. Iš 10.000 gyventojų Lietuvai tenka 176 studentai, visasąjunginis vidurkis — 181. Vadinasi, Lietuva truputį atsilieka nuo visasąjunginio vidurkio (5 studentais mažiau), tačiau ji užima gan garbingą šeštąją vietą. Vidurkis čia aukštas dėl to, kad gausingoji Rusija turi net 202 studentus, ir už ją daugiau teturi tik Armėnija su 209 studentais. Paskutinėje vietoje yra Turkmenija su 125 studentais.

Specialiųjų vidurinių mokyklų moksleivių nuošimčiu Lietuva yra pirmojoje visų sovietinių respublikų vietoje. Į Lietuvos nepriklausomybės laikmečio pabaigą Lietuvos jaunimas buvo labai pasinešęs lankyti amatų ir vidurines specialiąsias mokyklas 6). Galima prileisti, kad ir šio meto gausus vidurinių specialiųjų mokyklų moksleivių skaičius yra iš dalies ankstesniojo šių mokyklų populiarumo pasekmė. Iš 10.000 gyventojų Lietuvoje yra 205 specialiųjų vidurinių mokyklų moksleiviai, visasąjunginis vidurkis — 176. Po Lietuvos eina Rusija, Estija, Armėnija, Latvija. Paskutinėje vietoje kitais atžvilgiais paprastai pirmaujanti Gruzija (105).

Tik bendrojo lavinimo mokyklų mokinių nuošimčiu Lietuva užima vos 12 vietą. Tačiau po Lietuvos eina dar Ukraina, Estija ir Latvija. Tenka pastebėti, kad 1968-69 mokslo metų statistikoje Estija ir Latvija moksleivių nuošimčiu visur eina po Lietuvos, kai Gruzija studentų skaičiumi ir bendrojo lavinimo mokyklų mokinių skaičiumi pralenkia Lietuvą, o specialiųjų vidurinių mokyklų mokinių skaičiumi yra paskutinėje vietoje, kai Lietuva yra pirmojoje.

Iš šių duomenų tenka daryti išvadą, kad pagrindinės Lietuvos švietimo atsilikimo priežastys glūdi ne tiek šių dienų švietimo sąlygose, kiek tolesnėje ar artimesnėje praeityje. Kad švietimo atžvilgiu Lietuvą yra pralenkusios net ir pusiau klajoklinės Azijos tautos, tai čia daugiausia bus kalta nepalanki geopolitinė Lietuvos padėtis. Pradedant 1940 ar net ir 1939 metų pabaiga, Lietuva yra išgyvenusi tris okupacijas, du karus, genocidą, masinius trėmimus, gyventojų pasitraukimą svetur nuo teroro, visokią rezistenciją, sukilimą ir partizanines kovas. Visa tai labai praretino pačias sąmoningiausias, labiausiai išsilavinusias Lietuvos gyventojų eiles. Be to, ir pirmaisiais keleriais pokario metais normalus kūrybinis, taigi ir švietimo, darbas dar negalėjo būti tinkamai atliekamas dėl didelio mokytojų trūkumo ir krašto pacifikacijos. Vien tik per pirmąjį masinį Lietuvos gyventojų trėmimą 1941 metais birželio mėnesį buvo ištremti 1089, daugiausia pradinių mokyklų, mokytojai. Tai sudarė apie 10% visų Lietuvos mokytojų. Mokytojai buvo tremiami ir per vėlesnius trėmimus, be to, senaisiais mokytojais nebuvo pasitikima, o naujų nebuvo spėta paruošti. Ir mokyklų lankymas buvo trukdomas neramiais partizaninių kovų laikais. Visa šita eile priežasčių ir tenka aiškinti, kad tiek pagal 1959, tiek ir pagal 1970 metų statistiką Lietuvos gyventojų su aukštuoju ir viduriniu išsilavinimu nuošimtis atsilikęs net ir nuo neseniai tebebuvusių pusiau klajoklinių Azijos tautų.

ANTANAS RUKŠA

Jau žymiai sudėtingesnis klausimas, dėl ko Latvija ir Estija, esančios irgi panašioje geopolitinėje padėtyje ir išgyvenusios irgi panašius Antrojo Pasaulinio karo ir pokario įvykius, gyventojų išsilavinimo atžvilgiu vis dėlto yra pirmaujančiose vietose, kai Lietuvai teko pati paskutinė vieta. Lietuvos ir Latvijos bei Estijos likimas turi, tiesa, daug bendra: visi šie kraštai kentėjo ilgą carinės Rusijos priespaudą, tuo pačiu laiku jie išsikovojo nepriklausomybę. Atgavę nepriklausomybę, šie kraštai labai entuziastingai kūrė savo valstybes, darė nepaprastai sparčią pažangą visose ekonominio, ūkinio ir ypač kultūrinio gyvenimo srityse. Visos šios valstybės tuo pačiu laiku ir labai panašiomis aplinkybėmis neteko savo nepriklausomybės, visas jas palietė ir panašūs paskutinio pasaulinio karo ir pokario įvykiai. Esama tačiau tarp Lietuvos ir tarp abiejų jos šiaurės kaimynų likimo nemaža ir esminių skirtumų, iš kurių mūsų rūpimam klausimui ypatingai svarbius laikyčiau šiuos tris: skirtingą paveldėjimą iš carinės Rusijos laikų, žydų genocido vaidmenį ir teritorinius visų trijų Pabaltijo kraštų 1939-1945 metų pasikeitimus.

Istorinis Lietuvos likimas buvo išsiskyręs nuo Latvijos ir Estijos likimo jau nuo pat XIII amžiaus pradžios. Kai Lietuva ne tik atsilaikė prieš galingus vokiečių ordinus, bet ir sukūrė valstybę nuo Baltijos iki Juodosios jūros, išsilaikiusią iki 1795 metų, tai mūsų šiaurės kaimynus buvo užkariavę vokiečiai. Tad Latvija ir Estija savo nepriklausomas valstybes tesukūrė tik po Pirmojo Pasaulinio karo. Šio skirtingo istorinio likimo pasėkos jaučiamos dar ir šiandien, tačiau jos buvo ypač ryškios carinės Rusijos valdymo metu. Kai aukštesnieji Latvijos ir Estijos gyventojų sluoksniai buvo daugiausia vokiečiai, Lietuvoje aukštesniuosius sluoksnius sudarė sulenkėję Lietuvos bajorai ir rusų valdininkai. Tad latviai ir estai buvo daugiau pasidavę vokiečių, lietuviai — slavų įtakai. Vokiečiai buvo kiek kultūringesni už Lietuvos bajorus, ir jie daugiau rūpinosi krašto ekonomine gerove ir švietimu. Devynioliktajame amžiuje ir dvidešimtojo amžiaus pradžioje ir šiaipjau ūkiniam ir kultūriniam gyvenimui augti sąlygos Lietuvai buvo daug nepalankesnės, negu Latvijai ir Estijai. Jau ir pati socialinės lietuvių ūkininkijos padėtis buvo sunkesnė, negu latvių ir estų. Kai Estijoje baudžiauninkai gavo laisvę (be žemės) 1816 m., Vidžemėje 1819 ir Kurše 1817 metais, tai Lietuvoje tatai teįvyko tik 1861 metais, kai valstiečiai buvo paskelbti laisvi, nors ir be žemės. Tik Užnemunėje 1807 metais valstiečiai buvo paskelbti laisvais, nors dar irgi be žemės. Užnemunė, be to, 1795-1807 metais buvo vokiečių valdžioje, kur valstiečiai naudojosi kiek platesnėmis teisėmis, negu Rusijoje. Be to, Užnemunėje veikė Napoleono kodeksas, ir lietuviai naudojosi šiek tiek didesnėmis teisėmis, negu kitose gubernijose. Užtat ir tautinis atgimimas Užnemunėje buvo pasireiškęs anksčiau ir stipriau. Tad socialiniu atžvilgiu nebent Užnemunę galima būtų lyginti su Latvija ir Estija, kai didžioji Didžiosios Lietuvos dalis buvo žymiai atsilikusi.

Devynioliktojo amžiaus antrojoje pusėje dėl geografiškai patogių Rusijai uostų Latvijoje ir Estijoje buvo nutiesta daugiau negu Lietuvoje geležinkelių ir žymiai labiau išaugo pramonė. Ir per antrąjį karą su turkais (1877-78) neprasiskynę sau kelio per Bosforą į Vidužemio jūrą, rusai dar didesnį dėmesį nukreipė į Baltijos uostus. Dar 1861 metais Ryga buvo sujungta Daugpilio geležinkeliu su Orlu ir Caricynu prie Volgos. Rygoje sparčiai augo gyventojų skaičius: 1816 metais jų buvo 39.122, 1867 m. — 102.590, 1897 m. — 255.879, 1913 m. — 497.586. Dar greitesniu tempu negu miestai juose augo latvių ir estų gyventojų skaičius. Rygoje 1867 m. buvo 24.199 latviai, 1897 m. — 106.541, 1913 m. — 209.839. Procentais: 1867 m. — 23%, 1897 m. — 41,6%, 1913 m. — 42,2%. Estijoje miestai buvo kiek mažiau išaugę, tačiau estų gyventojų procentas juose buvo dar didesnis. Taline 1871 m. buvo 15.097 estų, ir jie sudarė 51,8% miesto gyventojų, 1913 m. estų buvo 83.113 (88,7%). Tartu mieste 1867 m. estai sudarė 46,3%, 1913 m. — 70,8% visų gyventojų 7).

6) LU, 274 psl.

7) G. Rauch, Geschichte der baltischen Staaten, 19 psl.

(Bus daugiau)

AMERIKOS LIETUVIAI ISTORINIU MOMENTU

(ALTo 30 metų veikla)

VYT. ŠIRVYDAS

Europon grįžęs prel. Krupavičius, Šimutis pasakoja, paraginęs paremti Amerikos lietuviuose mintį organizuoti kitą veiksnį — Bendruomenę. Šimutis pripažįsta, kad toks reikalavimas buvęs „staigmena, nes daugeliui senųjų Amerikos lietuvių atrodė, kad Amerikos lietuviai turi pusėtinai gerai organizuotą visuomenę, apimant kultūrinius, socialinius ir politinius lietuvių reikalus".

Europoj 1950 metais, pasakoja, vykusi trintis tarp VLIKo ir Lietuvos diplomatų, o ALTas „sudarė komisiją studijuoti Bendruomenės organizavimą Amerikoje". Visur galvą kišo piktas šašas — reikalas „koordinuotis". Šimutis pasakoja: „1949 ir 1950 metais buvo panaujintos (!) pastangos apjungti bendram darbui visus veiksnius".

Amerikon baigė atvykti paskutinieji 1948 metų Displaced Persons įstatymu įsileistinieji lietuviai iš Vokietijos ir kitur. Šį įstatymą išleisti padėjo ALTas, veikdamas Amerikos Kongreso senatorius ir kongresmanus. Šimutis pasakoja: „Vieni pirmųjų buvo Willard A. Holbrook laivu į New Yorką 1949 m. geg. 10 d. atplaukę 336 tremtiniai lietuviai, kurie pasveikino ALTą". Iš tikro, kaip Pr. Pauliukonis dr. A. Kučo suredaguotoje Amerikos lietuvių istorijoj pasakoja, pirmieji „dypukai", 148 jų, atvykę laivu General Black 1948 m. spalio 30 d. Pagal įstatymą Amerika priėmė 27.807 lietuvius, nors BALFas buvo parūpinęs garantijų 34.280, iš jų 25.150 per Amerikos katalikų vyskupų NCWC organizaciją.

ALTo suvažiavime 1950 m. lapkričio 17-18 d. d. po „ilgų ginčų" nutarta neužleisti naujiems veiksniams Amerikoje „pirmenybių", bet „plėsti ir planuoti ALTo veiklą". Išrinkta „pasaulio lietuvių bendruomenės klausimu studijų komisija", nes prel. Krupavičius „per visą metą nedavė ramybės ALTo Vykdomajam komitetui". Gaila, Šimutis neišvardija nei komiteto narių, nei ką jie nusprendė, jei iš viso ką nors sprendė, tačiau vieną knygos skyrių tiesmukai pavadina „1951 metai — ALT ir Bendruomenė". Pasako, kad ALTos suvažiavimas priėjęs išvados, jog „JAV Lietuvių bendruomenės organizavimas jau yra išėjęs iš ALTo kompetencijos ir eina savo keliu".

Nuspręsta Bendruomenę „sveikinti", kadangi jos laikinajame statute „pabrėžta aiškus JAV Bendruomenės uždavinys rūpintis vien lietuvių kultūros ugdymu, lietuvybės palaikymu ir, aplamai, lietuvių švietimo reikalais, ALTui paliekant dirbti politinį Lietuvai laisvinti darbą, o BALFui paskiriant šalpos sritį, nepaliečiant kitų senųjų Amerikos lietuvių organizacijų kultūrinio, politinio ar ekonominio pobūdžio" Toliau sako: „Spaudimui iš tremtinių pusės vis didėjant, o VLIKui, ypač prel. Krupavičiui nepaliaujamai prašant, o kai kada tiesiog reikalaujant, nusistatyta atlikti, kas buvo prašoma".

Ko prašyta ir ką ALTas iš tikrųjų Bendruomenės atžvilgiu atliko, iš Šimučio pasakojimų nėra visai aišku. Atrodo, pasitenkinta rezoliucija, kurioje pareiškiama: „ALTo suvažiavimas nuoširdžiai sveikina JAV Lietuvių bendruomenę ir linki jai geriausio pasisekimo veikloje ir tiki, kad jai pavyks į kultūros, lietuvybės palaikymo ir švietimo darbus sutraukti tiek senesnius, tiek Amerikoje gimusius ir iš tremties atvykusius kultūrininkus, jų darbų rėmėjus ir visą plačią Amerikos lietuvių visuomenę". Atrodo, ALTo žmonės nesitikėjo iš Bendruomenės jokios politinės „veiksniškos" veiklos. Čia jie skaudžiai apsivylė.

Prezidentas Trumanas priėmė ALTo delegaciją 1952 m. vasario 15 d., bet prieš tai įkyrus koordinavimo reikalas privertė vasario 14 d. sukviesti į Vašingtoną veiksnių posėdį, kuriame dalyvavo ministeris Žadeikis, VLIKo Vykdomosios tarybos pirmininkas prof. J. Kaminskas (St. Kairys), Lietuvos Laisvės komiteto pirmininkas V. Sidzikauskas ir narys V. Vaitiekūnas ir ALTo ketvertukas. Šimutis sako: „Smulkiai aptarta veiksnių santykiai ir VLIKe kylą nesutarimai bei lėšų telkimas veiksnių darbams".

Nauju veiksniu pasirodė Lietuvos Laisvės komitetas, kuris (kaip vėliau paaiškėjo) iš tikrųjų buvo lietuvių tautinis skyrius prie amerikiečių Central Intelligence agentūros iniciatyva ir pinigais suorganizuoto Free Europe komiteto. Narius šiam skyriui rekomendavo ministeris Žadeikis. Šimutis pasakoja: „ALTas padarė atitinkamų žygių, kad į vadinamąjį National Committee for Free Europe būtų priimta lietuvių, latvių ir estų. Baltiečiai ir buvo priimti".

Mūsų Enciklopedijoj V. Vaitekūnas pasakoja: „Lietuvos Laisvės komitetas iki 1952 m. gruodžio vadinosi Patariamąja lietuvių grupe, kuri, Free Europe komiteto parama, buvo suburta New Yorke. Komitetą sudarė 8 nariai: J. Audėnas, K. Bielinis, M. Brakas, Br. Nemickas, A. Trimakas, V. Sidzikauskas, Pr. Vainauskas ir V. Vaitekūnas. Juos parinko ministeris Žadeikis. Nors parinktieji buvo vienos ar kitos mūsų politinės organizacijos nariai, formaliai į šį komitetą nebuvo šių organizacijų paskirti. Santykius su Lietuvos diplomatais, ALTu ir VLIKu komitetas grindė visų šių veiksnių glaudžiu bendradarbiavimu. Veiklos priemonėmis buvo: memorandumai, pareiškimai, prašymai, protestai, asmeniniai susitikimai, spauda ir radijas". Kitais žodžiais tariant, tai buvo tos pačios priemonės, kurias nuo pradžios vartojo ALTas, vėliau VLIKas ir kiti veiksniai.

Amerikiečiai dabar komitetą yra likvidavę, likusius tris narius paleisdami valstybinėn savo pensijon. Kadangi ir VLIKe šiuo metu vyrauja Amerikos piliečiai, Lietuvos piliečiai teisėtai jiems atstovaujančios organizacijos Amerikoje šiuo metu nebeturi.

(Bus daugiau)

VOKIETIJOS LIETUVIUOSE

TAUTOS ŠVENTĖ JAUNIMO RANKOSE

Apie kongreso dienas Chicagoje pranešė Algis Pauliukevčius, pasiguosdamas, kad šokėjai neturėjo progos sekti visų pranešimų, nes tuo pačiu laiku vyko pasiruošimai šokių šventei. Kongreso atidaryme dalyvavo visi. Bet Vokietijos atstovai buvo nepatenkinti, nes M. Lenkauskienė, savotiškai, su poezijom pristatinėjusi kraštų atstovus, nepaminėjo Vokietijos. Tik kai kažkas pašnibždėjo, tai ant galo priminė ir Vokietijos atstovus, bet jau be poezijos... Garbės prezidiume sėdėjo abiturientė Romana Žutautaitė. Paskaitą apie išeivijos jaunimą ir pavergtą Lietuvą skaitė Vasario 16 gimnazijos mokytojas V. Bartusevičius. Paskaita sukėlė daug diskusijų, nors po paskaitos salėje diskusijos ir nebuvo pramatytos.

Talentų vakare už standartinius šokius II premiją laimėjo Alfredas ir Violeta Hermanai.

Jaunųjų menininkų ir foto parodose Vokietijos jaunimas nesireiškė. Savaitė Chicagoje buvo labai perkrauta, nes reikėjo repetuoti, lankyti parodas, vaidinimus ir susipažinti su miestu. Chicagos lietuviai buvo labai malonūs, svetingi ir gerai globojo tuos, kurie buvo pas juos apsistoję. Užmegztos pažintys, ir ryšiai nenutrūko, ir dabar daug dažnesnis svečias iš užjūrio — laiškutis ar atvirutė.

Apie studijų dienas Kent universitete parašė pranešimą Arūnas Balkus. Ten buvo leista dalyvauti tik kraštų atstovams. Taigi iš miuncheniečių grupės tedalyvavo Marius Dresleris, Petras Nevulis ir Rita Pauliukevičiūtė. Pats Balkus turėjo daryti daug pastangų, ir tik už kitą, negalintį būti, priimtas. Kente dalyvavo 225 iš 250 atstovų, iš 14-kos kraštų. Gaila, kad tuo pačiu metu vyko keli referatai, tai ir labiausiai norėdamas, negalėjai visur dalyvauti.

Apie mišrią šeimą pranešimą darė Arturas Hermanas. Apie Vasario 16 gimnaziją kalbėjo Manfr. Šiušelis. Įsijungė ir kiti iš Vokietijos į diskusijas. Romas Šileris skaitė apie jaunimo auklėjimą Lietuvoje. Petras Nevulis sekretoriavo kai kuriems posėdžiams.

Daugumas referatų buvo gerai paruošti, iš paties jaunimo tarpo. Arūną Balkų ypač domino politiniai referatai.

Studijų dienos Kente Arūnui buvo įdomiausios kongreso darbuose.

Po studijų dienų „Romuvos" stovykloje, Kanadoje, vėl galėjo dalyvauti visas jaunimas. Buvo susirinkę apie 500, iš 14-kos kraštų. Apie stovyklą ir kongreso užbaigimą papasakojo Rita Pauliukevičiūtė.

Labai gražioj aplinkoj, tarp miškų, laukų, prie didelio „Lapių" ežero, palapinėse gyventi, draugauti su pasaulio lietuvių jaunimu buvę labai miela. Tik, va, štai, šitokie nevidonai u o d a i... sunkino gyvenimą... Jau pirmą stovyklos dieną jie užpuolė pulkais ir iki paskutinės dienos kandžiojo ir kankino jaunus kūnelius... Užtai ir kasdieninis stovyklos laikraštėlis buvo pavadintas „Romuvos uodai".

Tarp daugelio užsiėmimų — liet. kalbos, taut. šokių, liet. virimo, rankdarbių, tautosakos, žurnalistikos, veiklos metodikos, dainavimo — Ritai, atrodo, įdomiausi buvę vakariniai parengimai — dramos vakarai, kur gastroliavo Aukuro teatras iš Hamiltono, Jaunimo teatras iš Chicagos; talentų pasirodymai, kuriuose dalyvavo daug stovyklautojų; literatūros vakaras su jaunom pajėgom. Buvo proga susipažinti su poetu Nagiu ir rašytoju Vaičiulaičiu. Įspūdingas buvęs vakaras prisiminti Lietuvoj susideginusiems jaunuoliams, kai procesija ėjo per stovyklą, jaunimas sakė jautrias kalbas ir šv. Mišios buvo laikomos prie degančio laužo. II PLJK-stovyklai atminti jaunimas iš 14 kraštų pastatė paminklą — aukurą. Atstovams tų kraštų dedant po akmenėlį, grupės giedojo gyvenamojo krašto himnus Tik Vokietijos grupė himno negiedojo, vieni nematė reikalo giedoti vokišką himną, kiti nemokėjo...

Kongreso uždaryme Toronte, be Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos, buvo įsteigta ir Romo Kalantos vardo stipendija — 1000 dolerių — veikliam jaunuoliui ar jaunuolei. Stipendija bus mokama iki sekančio JKongreso. Rita išreiškė kuklią viltį — gal ir Vokietijos jaunuoliui teks ta stipendija...

Užbaigdama, Rita pabrėžė: „Reikia pripažinti, kad ši kelionė buvo tikrai įdomi, nes daug ką matėme. Susipažinome su lietuvišku jaunimu, su pačiais veikliausiais, apie kuriuos tik laikraščiuose gaudavome paskaityti. Tautinių šokių šventė pasiliks ilgai atminty. Džiaugiamės, kad mums pavyko pašokti, kad jos nesugadinome... Kažin, ar teks kada nors ką įspūdingesnio pamatyti".

Marius Dresleris pareiškė dar savo „kritiškų pastabų", bendrą įspūdį.

Apgailestavo nesusipratimą dėl bavariškų šokių ir laikė gėda Vokietijos atstovams, kurie nemokėjo savo krašto himno pagiedoti... Ateity rengėjai, vadovai turėtų iš anksto pranešti, ką reikės atlikti.

Didelį įspūdį paliko Mariui Amerikos veiklaus jaunimo gražus lietuvių kalbos mokėjimas. „Bet kaip gerai jie moka... ir iš kur jie taip moka?.." Nustebo, lankydamasis Los Angeles ir kitur, kaip jaunimas ten laikosi savo lietuviškose grupėse, ir kalbasi tarp savęs lietuviškai... Mūsų grupė draugavo su JAV ir Australijos jaunimu. Bendras Mariaus įspūdis ir išgyvenimas buvo labai didelis, žodžiais neišsakomas. Negalime čia aprašyti, būtų reikėję išgirsti jo susižavėjimo toną, pasakojant, kad pajustume, kokią naudą mūsų jaunimui davė dviguba jaunimo šventė Jaunimo Metais.

Atsidėkojant visiems geradariams, ir ypač Aukščiausiajam, už šią gražią jaunimo kelionę, Tautos Šventės minėjimo pabaigai pirmininkaujanti stud. Kristina Pauliukevičiūtė paprašė užgiedoti „Apsaugok Aukščiausias".

Šio minėjimo svetys iš Romos, kun. prof. dr. P. Rabikauskas buvo sužavėtas niekad nematytu vaizdu, kaip jaunimas praveda visą minėjimą, o vyresnieji tik klausosi...

Apylinkės Valdybos pirmininkas K. Ausiejus taip pat pasidžiaugė gražia jaunimo iniciatyva.

Po minėjimo įvykusiame pobūvyje toliau buvo dalytasi jaunimo įspūdžiais. Uždėjus juostelę su taut. šokių šventės muzika, matei, kaip kai kurių šokėjų akyse spindėjo mieli prisiminimai ir ilgesys...

(Muencheno Apyl. Valdybos Žinios)

Po Chicagos dangum

Vilniaus diena. Spalio 8 d. buvo prisimintas Vilnius ir jo krašas, nes Lietuvai rūpėjo ir dar rūpės jo likimas. Nors šiuo metu Vilnius yra okupuotas, tačiau juk ateis diena, kai Lietuva kelsis, tada ir okupacijos baigsis. Chicagoje ir kitur leidžiami lenkų laikraščiai ir organizacijos taip pat negali užmiršti Vilniaus. Šiuo metu mūsų veiksniai maža ką tekalba apie Vilniaus ateitį.

Jaunimo centre, kaip kiekvienais metais, taip ir šiemet Vilniaus diena buvo paminėta pamaldomis ir iškilmėmis. Prof. Vanda Sruogienė skaitė paskaitą. Labai viskas buvo įdomu.

Lietuvių Televizijoj tą vakarą buvo trumpa vilniečio mokyt. Dundulio apžvalga, parodyti Vilniaus ir krašto paveikslai, Kazė Brazdžionytė skaitė Maironio eilėraštį „Vilnius prieš aušrą", Marija Kriščiūnienė parodė skaidrių. Lietuvos Vyčių šokėjų grupė sušoko tris tautinius šokius — „Kvadratinį", „Subatėlę" ir „Dzūkų polką". Programos pranešėja K. Brazdžionytė turėjo pasikalbėjimą su Dunduliu apie Vilniaus problemas. Paveikslai buvo palydimi maršais ir Vilniaus dainomis. Matę programą tūkstančiai žiūrovų buvo sužavėti.

Nelaimės ir mirtys. Tik ką atsisveikinom su ALTo kūrėju ir veikėju teisininku J. Žiūriu, o štai vėl spalio 10 d. Evanstone tragiškai žuvo inž. Ksaveras Kaunas, tesulaukęs 57 m. Jis dirbo prie geležinkelio ir netoli Skokie tikrino bėgius, ar nepažeisti potvynio. Netikėtai Swifto traukinys ant jo užvažiavo, vairuotojas, sako, nebegalėjęs sustabdyti. Spalio 13 d. įvyko inžinierių ir artimųjų atsisveikinimas su velioniu. Buvo uolus inžinierių organizacijoj, Lietuvių Tautinių kapinių priežiūros darbe ir kt.

Lietuvos Vyčių choras. Muz. F. Strolia ir muz. Kučiūnas paruošė to choro įvairių dainų plokštelę, kuri netrukus pasirodys.

Kiekvieną ketvirtadienio vakarą Vyčių salėje vyksta to choro repeticijos. Perrinkta choro valdyba.

Chicagoj organizuojamas naujas choras, Balzeko muziejaus globojamas. Jam vadovaus seselė A. Kraučiūnas.

Dainavos choran atėjo dirbti muzikė Simonaitytė. Ji kartu gros ir šv. Kryžiaus bažnyčioje, kur tas choras visą laiką ir gieda.

Operos choro balius įvyks lapkričio 11 d. Riviera Lake Club, Orland Park. Kaip žinom, šiemet sulauksime operos „Carmen" pastatymo, todėl labai reikalingos lėšos, tad visuomenė kviečiama dalyvauti vakare.

Griežtas pasisakymas. Spalio 6 d. Sun Times dienraštyje Al. Kazlauskas išdėstė savo mintis: „8 jaunuoliai dabar teisiami Vilniuje, Lietuvoje (jau nuteisti), kurie kėlė maištą Kaune, kai Romas Kalanta susidegino, žmonės protestuoja prieš religijos persekiojimą, dabar JAV jiems parduoda kviečius ir mainais keičiasi mokslo pasiekimais... Mes norime taikos, bet niekad nepakęsime, kur tautiečiai yra lyg kalėjime. Rytų Europa tapo okupuota su Amerikos pagalba".

JK veikėjas Kazlauskas daug kartų yra pareiškęs savo nuomonę.

Lietuvių Fondas, šiemet švęsdamas 10 metų veiklos sukaktį, spalio 28 d. Jaunimo Centre rengia paminėjimą su banketu.

LF tikisi šįmet sutelkti milijoną.

Tautybių pasirodymas. Lapkričio 3-4 d. d. Navy Piere, Chicagoje, bus tautybių mugė, kurioje paprastai visuomet dalyvauja ir lietuviai.

Bus joje tautodailės, meninės jėgos duos programą, bus lietuviškų valgių, bus pristatyta grožio karalaitė.

Parodos. Spalio 14 d. Čiurlionio galerijoje atidaryta dail. Editos Stankuvienės iš Kanados tapybos darbų paroda.

Rankdarbių paroda ir talentų pasirodymas įvyks lapkričio 18-19 d. d. Liet. Evangelikų „Tėviškės" parapijos salėje.

Pranas Baltuonis su savo darbais jau atvyksta į McCormick Place, kur vyks Profesional Art paroda lapkričio 6-12 d. d. Jo darbai sudomino amerikiečių publiką.

Buv. Lietuvos policijos veikla. „Krivulės" vardu susibūrę, buvę Lietuvos policijos nariai eilė metų veikia ir ruošiasi išleisti apie Lietuvos policiją knygą. Spalio 2 d. įvyko „Krivulės" narių susirinkimas. Jame išrinkta nauja valdyba: pirm. Al. Reivytis, G. Balsevičienė, G. Baradienė, V. Pocius ir S. Stasiūnas. Visi susirūpinę sutelkti lėšų knygai, jai išleisti reikia net 5 tūkst. dol. Ją redaguoja Pov. Dirkis.

Bal. Brazdžionis

BULVĖS IR NĖŠČIOS MOTERYS

Britų profesorius D. Poswillo priėjo išvados, kad nėščios moterys turėtų ypač vengti valgyti rūdžių apgadintas bulves, nes vaikai gali gimti su nugarkaulio trūkumais ir neišsivysčiusiais smegenimis.

Susidomėti tuo klausimu jį paskatino statistikos duomenys. Jis išbandė savo spėjimą su gyvuliais, ir reikalas labai aiškiai pasitvirtino.

Jo patarimas nėščioms moterims yra visai nevalgyti bulvių. Jo manymu, iš viso reikėtų vengti valgyti apdaužytas, sužalotas, pažaliavusias, spalvos netekusias ar kokių nors ūglių turinčias bulves.

APIE 200 MIL. LAIŠKŲ

Pernai metais Lietuvoje adresatams įteikta ir išsiųsta arti 200 mil. laiškų.

LIETUVOJE

„MUZIKOS RUDUO" DRUSKININKUOSE

Druskininkuose suruošta šventė, pavadinta „Muzikos rudeniu".

Buvo koncertai, muzikų ir muzikos atlikėjų susitikimai.

„Muzikos rudens" šventę žadama paversti tradicine, ruošiant kasmet vis tokiose vietose, kurios susijusios su garsiais muzikais.

PADIEVYČIO ŽUVYS

Padievyčio (Šilalės rajono) žuvininkystės ūkis turįs 300 ha ploto, ir iš kiekvieno ha vidutiniškai sugaunama po 500-600 kilogramų žuvies.

Gyvi karpiai ir peledės specialiomis mašinomis gabenami į Šilutę, Tauragę, Šilalę, Kauną.

APDOVANOTAS FILHARMONIJOS KOLEKTYVAS

Vilniaus valstybinės filharmonijos kolektyvas visasąjunginės kultūros ministerijos apdovanotas pereinamąja raudonąja vėliava ir pinigine premija už koncertus kaime.

Filharmonija jau tris metų ketvirčius iš eilės išeina vis tokia laimėtoja.

„MINDAUGAS" RUSŲ KALBA

Just. Marcinkevičiaus drama-poema „Mindaugas", išversta į rusų kalbą, atspausdinta žurnalo „Družba narodov" 1972 m. antrame numeryje. (ELTA)

MOKYKLA MERKINĖJE

Merkinėje baigta statyti ir atidaryta nauja mokykla, turinti 16 klasių, taip pat mokymo kabinetus, salę, valgyklą.

Joje mokosi 572 mokiniai.

Be kita ko, mokykla pavadinta Rojaus Mizaros vardu.

DISERTACIJA APIE LUBINUS

„Dainavos" kolūkio nuo Lazdijų vyriausiasis agronomas A. Nedzinskas parašė disertaciją apie pašarinių lubinų auginimą lengvose žemėse ir už ją gavo žemės ūkio mokslų kandidato laipsnį.

ŠIMTAI PORTRETŲ

Vilniaus Dailės instituto studentai nutarė sukurti lietuvių revoliucionierių portretus.

Dabar jau tokių portretų esą baigta piešti šeši šimtai. Geresnieji būsią atrinkti parodai.

BULGARIJOS ŽUVIES PRAMONĖS SPECIALISTAI

Klaipėdos žuvies pramonės inžinierių klubas buvo pasikvietęs į svečius Bulgarijos žvejybos specialistus.

MORKOS PAŠARAMS

Radviliškio rajono „Sidabrinės varpos" kolūkis praktikuoja sėti morkas pašarams.

Šįmet buvę apsėta 40 hektarų. Nukasta iš hektaro vidutiniškai po 400-450 centnerių.

VARTOTI VADOVĖLIAI

Kauno Medicinos instituto studentų profkomitetas nutarė įsteigti antikvariatą, kuriame bus pardavinėjami vartoti vadovėliai.

Į VARGONŲ FESTIVALĮ

Dalyvauti tarptautiniame vargonų muzikos festivalyje į Goetingeną, Vakarų Vokietiją, buvo išvykęs Leopoldas Digrys. Savo koncerte jis atliko Bacho, Ebeno ir J. Juzeliūno kūrinių.

L. Digrys vien šiais metais dalyvaująs jau penktame tarptautiniame renginyje (jis grojo Krokuvoje, Maskvoje, Soro ir Vilniuje).

GOMELYJE APIE LAIMĖJIMUS

Lietuvos „Žinijos" draugija Mokslų akademijos ekonomikos instituto direktoriaus pavaduotoją V. Puroną išsiuntė į Gomelį skaityti paskaitų apie Lietuvos ekonominius laimėjimus.

Šiais metais tai esąs jau trisdešimt devintasis Lietuvos paskaitininkas, važiuojąs, kaip sakoma, į brolišką respublikas šviesti apie laimėjimus. Kiti važinėjo į Rusiją, Ukrainą, Moldaviją, Gruziją, Tadžikiją.

DAUGIAAUKŠTIS ALYTUJE

Alytuje pastatytas pirmasis daugiaaukštis gyvenamasis namas, turįs 112 butų.

Esąs sumontuotas jau toks antras, statomas trečias.

Į AFRIKĄ

Kauno Politechnikos instituto docentai Liudas ir Roma Razapulskiai išvyko dirbti į vieną aukštųjų Tuniso mokyklų dėstyti.

To instituto dėstytojas N. Kunickis grįžo iš Zambijos, kur porą metų ruošė radijo technikus.

„Tiesoje" rašoma, kad 16 to instituto dėstytojų dėsto ar stažuojasi JAV, Indijoje, Vakarų Vokietijoje, Egipte, Alžyre ir kitur.

BROLIŠKA PAGALBA...

P. Pankratjevas „Tiesoje" rašo, kad Jonavos azotinių trąšų gamykloje numatytas kompleksas, kuriame bus gaminamos karbamidinės dervos — žaliava baldų, faneros, linoleumo, medienos plokščių gamybai.

Tam kompleksui įrengimai atkeliauja iš Maskvos, Leningrado, Kijevo, Almos Atos, Frunzės, Taškento, Baku... — iš 72 miestų!

„DIDVYRIO" KOLŪKIO BULVĖS

Vilniaus rajono „Didvyrio" kolūkyje, „Tiesos" žiniomis, prikasta daugiau kaip po 200 centnerių bulvių iš hektaro.

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

AUDRA DĖL „EUROPOS LIETUVIO"

Perskaitęs gerb. S. Kuzminsko laišką dėl prenumeratos pakėlimo ir kai kurių asmenų keliamos audros, turiu prisipažinti, kad ir aš vos neapsisprendžiau kitais metais nebesiprenumeruoti laikraščio. Eet kai pradėjau skaičiuoti, kad 4 sv. 50 p. per metus išeina į savaitę tiktai 9 penai, tai net susigėdinau. Tai, palyginti, nedaug, bet kai tokio didumo laikraštis ir dar turinys silpnokas, tai ir visai maža. Dėl turinio S. Kuzminskas kaltina rašytojus, kad jie, atseit, nerašo ir laukia aukštų honorarų. Aš manau, kad ne rašytojai kalti, bet leidėjai, nes jeigu rašytojų nekviečia, tai jie patys nesisiūlys. O kai dėl honorarų, tai, aišku, katras gyvena iš rašymo, tai turi gauti tinkamą honorarą, o kas sau duoną užsidirba kitokiu darbu, tai tam nėra ir kada rašinėti į laikraščius ir dar veltui. O gerą rašinį parašyti nėra lengva ir pigu.

Ir aš manau, kad jei bendrovės kuri šaka duoda nuostolius ir negalima jų padengti, tai toji šaka turi būti panaikinta. O jeigu ir visa bendrovė neša nuostolius, tai tuomet kitos išeities nėra, kaip tik likviduotis, nes neapsimoka ant lietuvybės aukuro krauti vis nuostolius.

O jei nebus stengiamasi laikraštį padidinti ir pagerinti, bet tiktai vis bus keliama kaina, tai vistiek vieną kartą ateis bankrotas. Aš manau, kad mes, Europos lietuviai, turėtume ir galėtume turėti vieną nemažą ir gerą laikraštį, o kaip padaryti, tai aš čia siūlau tokį planą:

Išjungti „Europos Lietuvį" iš bendrovės kontrolės ir atiduoti visai privatiems leidėjams. Tai privatūs leidėjai pasistengs suburti platintojų būrį, sukvies rašytojų štabą, padidins ir pagerins laikraščio turinį, tai tuomet daug daugiau patrauks skaitytojų, ir tuomet galima bus ir už spausdinimą užsimokėti, ir rašytojams honorarus neblogus mokėti, ir, gal būt, nedaug didesnę prenumeratos kainą imti, kaip sekančiais metais.

A. Žukauskas, Manchesteris

Europos Lietuvių Kronika

TAUTOS FONDUI AUKOJO

J. Matulis — 5 sv., J. Jonkaitis ir A. Masiulionis po 1 svarą.

Tautos Fondo Atstovybė

RYŠIŲ KOMITETAS

DBLS Tarybos konferencijoj Mančestery spalio 21 d. dalyvavo taip pat ir Mančesterio klubo, Bradfordo klubo ir Lietuvių Namų Bendrovės pirmininkai ir sekretoriai. Jie turėjo atskirą pasitarimą dėl galimybių išvystyti glaudesnį bendradarbiavimą tarp D. Britanijos lietuvių ekonominių vienetų.

Diskusijose paaiškėjo, kad glaudesnis ryšių palaikymas būtų pageidautinas ir naudingas.

Todėl nutarta sudaryti komitetą iš pasitarime dalyvavusių asmenų toliau šiai minčiai puoselėti ir bent vieną kartą metuose susirinkti, tokiu būdu sudarant galimybę pasiinformuoti ir pasidalyti mintimis.

Pirmųjų metų laikotarpiui Ryšių Komiteto pirmininku bus Lietuvių Namų Bendrovės pirmininkas S. Nenortas.

NE SASNAUSKAS, BET...

„Europos Lietuvio" Nr. 41 išspausdinta užuojauta N. J. Stankevičiams su tokiu parašu: Sasnauskų šeima ir J. Kazlauskas.

O parašas turėjo būti toks: J. Sankauskas ir šeima ir J. Kazlauskas.

SAU IR DAR KITA PRENUMERATA

P. Bugailiškis iš Derbio, apsimokėdamas „Europos Lietuvio" prenumeratą už 1973 metus, užsakė mūsiškį laikraštį taip pat dr. E. Jasevičiūtei į Kanadą.

LONDONAS

LAPKRIČIO 4 D. VISI Į LONDONO GATVES!

Lapkričio 4 d. British League for European Freedom ryšium su įvykstančia Europos Saugumo Konferencija, kurioje rusai bandys formaliai užsitikrinti dabartines sienas, rengia masinę demonstraciją ir viešą susirinkimą Londone, Centrinėje salėje prie Westminsterio. Tuo Konferencijos reikalu ruošiamas išsamus memorandumas Britų vyriausybei ir spausdinami atitinkami lapukai, kurie bus paskleisti po visą Angliją.

Lapkričio 4 dienai numatyta tokia programa: 16.00 val. masiškai renkamasi demonstracijai prie Marble Arch (Speakers Corner) su tautinėmis vėliavomis ir plakatais. Iš ten žygiuojama prie Nežinomojo kario kapo (Cenotaph) pagerbti žuvusiųjų už laisvę. Po to 18.30 val. Centrinėje salėje prie Westminsterio viešas masinis susirinkimas, kuriame pagrindiniai kalbėtojai bus Britų Parlamento nariai.

Tą dieną visi, kas tik gali, kviečiami ko gausiausiai rinktis prie Marble Arch (Speakers Corner) ir demonstravimu parodyti pasauliui, ko rusiškasis imperializmas nori pasiekti Europos Saugumo Konferencijoje.

LONDONIEČIAI LANKYS SAVO MIRUSIUS

Lapkričio 5 d. (sekmadienį), 3.30 val. po pietų, visi renkamės į Šv. Patriko kapines Leytonstone, kuriose yra palaidota jau ne dešimtys, bet tūkstančiai tautiečių.

Gedulinga eisena prasidės nuo kapinių koplyčios, ir bus einama į lietuvišką skyrių.

Kapinės pasiekiamos požeminio traukinio centrine linija, važiuoti iki Leyton stoties. Autobusai 58, 69, 236, 241,278.

BRADFORDO LIETUVIŲ „VYTIES" KLUBAS ATVYKSTA Į LONDONĄ

Lapkričio 11 d. (šeštadienį) vakare, apie 6 val., atvyksta „Vyties" klubo ekskursija į Londono Sporto ir Socialinį klubą. Ekskursija pasiliks Londone iki sekmadienio popiečio.

Klubo vadovybė rengia susipažinimo pobūvį, kuris prasidės apie 7 val. vak. Kviečiami londoniečiai dalyvauti tame vakare. Norintieji dalyvauti prašomi užsirašyti pas S. Kasparą, J. Parulį, K. Urbonienę.

Svečiams reikalingos nakvynės. Kas tuo gali pasitarnauti, prašomi pranešti S. Kasparui telefonu 980-8159 arba J. Paruliui tel. 739-9240.

„Vyties" klubo svečiai dalyvaus pamaldose Lietuvių Bažnyčioje.

KALĖDINIS BAZARAS

Pabaltiečių moterų kalėdinis bazaras šįmet įvyks gruodžio 1, 2 ir 3 dienomis nuo 4 iki 9 val. Latvių namuose (72, Queensborough Terrace, Bayswater, London W. 2). Kaip visada, jame dainavietės dalyvauja ir atstovauja lietuviškam kampeliui.

Maloniai kviečiame visus dalyvauti ir tuo pačiu paremti dainaviečių veiklą.

Norintieji prisidėti prie šito bazaro ruošimo, aukas ir daiktus gali siųsti: „Dainava", 1, Ladbroke Gardens, London, W. 1.

Iš anksto dėkojame.

L. L. M. „Dainavos" Sambūrio Valdyba

ISPANIŠKAS VAKARAS

Londono Šeštadieninė Mokykla lapkričio 18 d., šeštadienį, rengia

TIPIŠKAI ISPANIŠKĄ VAKARĄ

Londono Lietuvių Sporto ir Socialiniame Klube, 345a Victoria Park Rd., London, E. 9.

Ispaniškas kabaretas, ispaniškas maistas ir vynas.

Programą atliks ispanai.

Pradžia 8 val., pabaiga 12 val.

Gros kontinentalinė muzika.

Įėjimas £1.50, įskaitant maistą. Bilietai pardavinėjami tik iš anksto, visos vietos rezervuotos.

Bilietus galima įsigyti per V. Jurienę ir F. Senkuvienę, telef. 739 8734.

MANCHESTERIS

KARIUOMENĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

L. V. S. „Ramovės" Manchesterio skyrius lapkričio 11 d., šeštadienį, 5.30 val. popiet, Lietuvių klubo patalpose, 121 Middleton Rd., Crumpsall, Manchester 8, rengia kariuomenės šventės minėjimą.

Programoje: kpt. V. Andruškevičiaus paskaita ir meninė dalis, kurios metu pasirodys V. Barauskaitės vadovaujami jaunieji skautai su dainomis ir tautiniais šokais, bus deklamuojama eilėraščiai.

Baras veiks iki 11 val. vakaro.

Šokiai bus iki 11.30 val.

Kviečiami visi iš toliau ir arti atvykti į minėjimą praleisti laiko lietuviškoj nuotaikoj.

Skyriaus Valdyba

RAMOVĖNAI PADĖS VAINIKĄ

L. V. S. „Ramovės" Manchesterio skyrius lapkričio 12 d., sekmadienį, punktualiai 10 val. ryto, padės vainiką ant nežinomo kario kapo kartu su anglų policijos-kariuomenės daliniais ir organizacijomis Eccles mieste, kaip ir kitais metais iki šiol daugelį kartų.

Kviečiame ramovėnus ir visus lietuvius, kas galite, dalyvauti šiose iškilmėse.

Visi renkasi prie britų legiono klubo Chadwick Road, Eccles.

Skyriaus Valdyba

WOLVERHAMPTONAS

DBLS SUSIRINKIMAS

DBLS Wolverhamptono skyriaus valdyba lapkričio 4 d., 7 v. p. p., The Bagot Arms, Newhampton Road, Whitmore Reans, patalpose kviečia savo skyriaus narių susirinkimą. Prašome visus narius dalyvauti.

Skyr. Valdyba

NOTTINGHAMAS

A. A. OLGA STANKEVIČIŪTĖ

Niurios ir miglotos rudenio dienos. O ir mūsų kolonijoje pasigirdo liūdna žinia: mirtis iš tėvų glėbio išplėšė vienturtę dukterį pačioje jaunystėje. Spalio 3 d. mirė Olga Stankevičiūtė, gimusi 1949 m. lapkričio 2 d. Anglijoje.

Nors gydytojai stengėsi, velionė skubiai nugabenta į ligoninę Derby ir ruoštasi padaryti operaciją, bet ligonė jau buvo per silpna ir tąpat dieną mirė. Mirė ji smegenų uždegimu.

Šeštadienį velionės palaikai buvo parvežti į Nottinghamą ir pašarvoti laidotuvių įstaigos koplytėlėje. Per savaitgalį velionę aplankė gana didelis skaičius žmonių. Pirmadienio vakare velionės palaikai nugabenti į St. Patrick bažnyčią. Antradienio, spalio 10 d., rytą čia gedulingas mišias atnašavo kun. St. Matulis ir kun. A. Geryba. Gražų pamokslą pasakė kun. St. Matulis.

Bažnyčioje su Olga atsisveikinti buvo susirinkę apie du šimtai žmonių. Tokio skaičiaus žmonių laidotuvėse Nottinghamo lietuviai dar nebuvo turėję. Žinoma, ir tokio amžiaus jaunuolio dar nesame laidoję.

Išlydint velionės karstą iš bažnyčios, jis paskęsta vainikuose. Minia nulydi palaikus į Vilford Hill kapines.

Kapinėse, atskaičius kunigams maldas ir nuleidus karstą, taria atsisveikinimo žodį K. Eivainis, nurodydamas, kad mirtis per anksti nuskynė tautos žiedą, kuris nepažino ir nematė Lietuvos. Bet tai buvo gyvas žiedas tautai: velionė dainavo ir suko ratelius, mes visur matėm ją jaunime.

Kun. St. Matulis po visų apeigų dar priminė gražų gestą tėvų, kurie užsisakė ir sau duobę šalia dukros. Tokių užsisakiusiųjų jau yra daugiau kaip dvidešimt.

Pasibaigus apeigoms, žmonės pamažu skirstėsi, ne vienas nubraukdami ašarą ir apžiūrėdami vainikus, kurių buvo 52, vainikai ir gėlių puokštės. Visiems a. a. Olga liks kaip gražus prisiminimų sapnas.

Tegu būna tau lengva ta pilkoji žemelė!

k. b.

SKAUTIŠKUOJU KELIU

Sesės, Broliai ir Rėmėjai,

Nors trumpai viešėjau pas Anglijos brolius skautus Londone, bet mano ir mano šeimos viešėjimas ir jūsų visų priėmimas liks kaip vienas gražiausių prisiminimų.

Šia proga prašau priimti mano nuoširdžią padėką visiems vadovėms, vadovams, tėveliams, rėmėjams ir visiems maloniems lietuviams, kurie mus vežiojo, vaišino, globojo ir apskritai parodė tikrą lietuvišką širdį!

Mano ypatinga padėka Klubo valdybai, V. Jurienei, P. Senkuvienei, A. Pranskūnui, K. Makūnui ir apskritai visoms ir visiems!

Sveikinu su jūsų išgyventų 25 metų skautybės veiklos darbų sukaktimi, linkiu ir toliau ta pačia skautiška nuotaika spindėti Dievo garbei, Tėvynės labui ir Artimo gerovei!

Budėkime!

v. s. Petras Molis,
Lietuvių Skautų Brolijos Vyriausias Skautininkas

Gen. Raštikio atsiminimai

Jau buvo rašyta „Europos Lietuvyje", kad šių metų gale Akademinės Skautijos leidykla išleidžia gen. Raštikio III tomą atsiminimų. Anglijoje knygą platina lietuviai skautai ir visą pelną skiria skautų reikalams. Knygą ekspedijuoti apsiėmė Vik. Ignaitis, 2 Russell St., Bradford BD5 OJB, Yorks.

Būtų labai gera, kad, norintieji knygą gauti, ko greičiau jam praneštų, nes mes norime žinoti, kiek maždaug tos knygos egz. reikėtų užsakyti.

S. J. Maslauskas, Rajono Vadas

AUKA RAJONUI

A. Remeikis iš Manchesterio rajonui aukojo 0,50 sv.

Nuoširdus skautiškas ačiū.

Rajono Skautų Vadija

VOKIETIJA

Tarptautiniame folkloro vakare

pasirodė ir lietuviai. Rugsėjo 30 d. Leutershauseno, esančio netoli Weinheimo, dainos ir tautinių šokių ratelis suruošė įvairių tautų (belgų, čekoslovakų, danų, lietuvių, prancūzų, vokiečių ir kitų) folkloro vakarą. Lietuviams atstovavo Vasario 16 gimnazijos tautinių šokių grupė, vadovaujama mokyt. E. Pauliukonytės. Keturios poros moksleivių pašoko Ketvirtainį, Linelį ir Gyvatarą. Pranešinėjo Aur. Krivickaitė. Mokiniai turėjo progos ne tik patys pasirodyti, bet ir susipažinti su kitų tautų liaudies šokiais. Programoje buvo ir dainų.

Romana Žutautaitė,

Vasario 16 gimnazijos šių metų abiturientė, išvyko į Muensterį/Westf. studijuoti lituanistikos ir visuotinės literatūros bei pedagogikos. Romana yra gimusi 1953 m. sausio 24 d. Augsburge mišrioje šeimoje. Į gimnaziją atvyko nemokėdama lietuvių kalbos. Besimokydama Romuvoje, ji šoko tautinių šokių grupėje, dainavo chore. Moksleivių išvykose į LB apylinkes Romana paveikiai prisidėdavo prie meninės programos atlikimo dainuodama, šokdama ir deklamuodama bei pranešinėdama programą. Buvo mergaičių bendrabučio seniūne. Priklauso skautams ir yra kandidatė ateitininkė. Nuo 1971 m. yra Vokietijos LB Valdybos atstovė Jaunimo sekcijoj. Aktyviai dalyvavo II Pas. lietuvių jaunimo kongrese, kaip Vokietijos lietuvių jaunimo delegatė. Jos sesuo Kristina yra Vasario 16 gimnazijos ateinančių metų abiturientė.

Įsikūrusi Muenstery, R. Žutautaitė ketina suorganizuoti vietos LB apylinkę.

(VKV Informacijos)

DAR 40.000 VOKIEČIŲ REPATRIANTŲ

Vokiečių spauda („Baltische Briefe" Nr. 9) rašo, kad Pabaltijy besilanką vokiečiai sutinka daug savo tautiečių. Tai po paskutiniojo pasaulinio karo į Pabaltijį atsikėlę Volgos ir Volinijos vokiečiai. Š. m. liepos mėnesį Jungtinių Tautų sekretoriui K. Waldheimui lankantis Maskvoje, jie įteikė Jungtinėms Tautoms prašymą pasirūpinti, kad būtų jiems leista iš Sovietų Sąjungos išvykti į Vokietiją.

Vokiečių Raudonojo Kryžiaus žiniomis, nuo 1957 m. iš Sovietų Sąjungos atvyko į Federal. Vokietiją 24.000 vokiečių. Mažiausiai 40.000 vokiečių dar nori atvykti į Vokietiją šeimų apjungimo vajaus rėmuose.

Taip pat vokiečių laikraščiai informuoja, kad dviejuose „Sovietų Sąjungos" uostamiesčiuose, būtent, Leningrade ir Taline, galima bent porą dienų pabuvoti be vizų. Atvykstama sovietų laivu iš Suomijos. Nakvoti reikią grįžti į laivą. Daugelis pastebėję, kad, būdami mieste, buvę sekami.

Teigiama, jog kai kurie išeiviai, kilę iš sovietų valdomų kraštų, pasinaudoją šia proga susitikti su savo giminėmis Leningrade, bet daugiausia Taline.

BENDRUOMENĖS DARBUOTOJŲ SUVAŽIAVIMAS

Lapkričio 17-19 d. d. kviečiamas Vokietijos lietuvių bendruomenės darbuotojų s u v a ž i a v i m a s - s e m i n a r a s. Bus apžvelgta VLB Valdybos, apylinkių, vargo mokyklų ir kitų Vokietijos lietuvių institucijų veikla ir ieškoma būdų ją pagyvinti.

VEIKLOS PAGYVINIMO KLAUSIMAI

Politinė, tautinė veikla. Lietuviais esame mes gimę, lietuviais norime ir būt. Jei kas kėsinasi į šitą mūsų apsisprendimą ir į mūsų laisvę — mes protestuojame! Mes už savo brolius ir seses, kurie aukojasi ir miršta liepsnose. Bet ar visada įspūdingai išeiname su savo protestu? Visi skaitėme „E. L." straipsnelį, kurio autorius grasino šiurpiu ultimatumu, Kalantai susideginus Kaune. Autorius grasino nebebūsiąs lietuviu, jei visi nors vieną dieną neišeitume į protesto žygį. Tai buvo iš degančios širdies išsiveržęs protesto reikalaujantis, keršto ir pasiryžimo balsas!

Bet į tokį, nors ir vienos dienos, protesto žygį mes visi neišėjome. Balsas nuskambėjo tyruose. Bet ar galėjome išeiti? Ar buvo įmanoma? Šiandieną šaltai tai galime apsvarstyti. Kas žino, ateity gali pasikartoti panašūs įvykiai, o gal dar didesni, kaip tada mes reaguosim? Štai ir lapkričio 4 d. organizuojama masinė demonstracija Londone, apie tai skelbta ir „E. L." Ar mes tinkamai prisijungsim? o iki šiol buvo pasireikšta ir demonstruota Londone, demonstruota tą patį momentą, ir memorandumai buvo pasiųsti žaibiškai, ir už tai ačiū mūsų Sąjungos vadovybei.

Degantis ir neužgęstąs jaunimo klausimas. Rodos, niekados nesame sustoję tuo klausimu rūpintis, tik, deja, apčiuopiamų vaisių nėra. Žiedai nužydi, ir vaisiai nurieda į svetimą daržą. Bet rūpintis nepaliaujame. Ir šiandieną čia turime jaunimo atstovus, ir mes jaučiamės laimingesni juos čia matydami. Išgirsime iš jų pranešimus apie Jaunimo kongresą ir jo nutarimus. Leiskime jiems pasisakyti. Gal išgirsime jų nusiskundimą, kad mes per maža ir netinkamai tais jaunimo klausimais rūpinamės. O gal perdaug besiperšančių ir tarp savęs dėl pirmenybės besipešančių auklių ir todėl vaikas lieka be galvos.

O kaip senelių-pensininkų klausimas? Paskiausiu metu „E. L." dažnai skaitėme straipsnelių tuo klausimu. Tą klausimą kelia pavieniai asmenys, o kur yra mūsų organizacijos ir centrai? Jos yra ir, tur būt, laukia patogaus meto tam reikalui iš pagrindų iškelti. Bet nelaukim ilgai, neleiskim subręsti nepasitenkinimui. Ir dabar jau tokių nepasitenkinimų tenka girdėti ir skaityti, kad nesirūpinama senstančiais ir vienišais tautiečiais ir net ligoniais. Neišpildomi pažadai tokių į nelaimę patekusių tautiečių atveju. Pakalbėkime apie tai šiandieną.

Teko girdėti daugiau pageidavimų ir klausimų, kuriuos reikėtų aptarti. Tarp kitų yra Sąjungos akcijų klausimas, Tarybos rinkimo reforma, Didž. Britanijos lietuvių Fondo klausimas, kuris palikta atviras praeitame suvažiavime. Be abejo, tų klausimų yra ir daugiau. Jei laikas leistų, juos galima būtų įjungti į sumanymų ir klausimų punktą.

DBLS Taryba, kokia numatyta įstatais, labai platus ir didelis organas. Norint sukviesti vien Tarybos pasitarimą, reikia sujudinti visą salą. Ir į šią Tarybą patekus, atsiveria platūs horizontai. Ji yra patariamasis organas Centro Valdybai, įstatymiškai kalbant. Ir net dar daugiau. Taryba gali kontroliuoti Centro Valdybą. Kas iš tokios kontrolės išeina, mes matėme prieš keletą metų. Prasidėjo nesutikimai ir ginčai. Jei kontrolė buvusi padaryta, tai nereikėję jos duomenų paskelbti. Taigi dėl kontrolės yra painus reikalas. Bet jei Taryba tokią teisę turi, jos nebus atsisakyta ir ateity.

O dabar kaip su tuo patariamuoju organu? Gal įmanoma kada nors kam nors ir ką nors patarti, jei kas nors patarimo lauktų ir paprašytų. O laikas eina, ir niekas jokio patarimo nereikalingas. O kai kas gal pagalvoja, kad ir pati Taryba patarimo reikalinga. Tai ką ta Taryba turėtų daryti? Negalima leisti, kad toks platus ir didelis organas sėdėtų rankas nuleidęs ir nieko nedarytų.

Todėl labai džiugu, kad Sąjungos Vadovybė leido pasireikšti kitu būdu. Ir dar labiau džiugu, kad nors ir menkos pastangos rado gražų pritarimą. Todėl, jei Taryba bus nors trupučiuką prisidėjusi prie bendrosios mūsų Sąjungos veiklos ar prie tos veiklos pagyvinimo, galėsime skaityti, kad ji nors dalinai savo egzistenciją bus pateisinusi.

Ačiū už išklausymą tos platokos įžangos, nes reikėjo pasiaiškinti ir su dienotvarke supažindinti, kad mūsų darbas būtų sklandesnis ir sėkmingesnis, ko mes šiandieną ir linkime.

Ačiū!

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

NORTHAMPTONE — lapkričio 5 d., 12 val., katedroje.
NOTTINGHAME — lapkričio 5 d., 11.45 val., Liet. Židinyje. Po pamaldų lankymas liet. kapų.
LEICESTERYJE — lapkričio 12 d., 12 val., švč. Širdies bažn., Mere Rd.
NOTTINGHAME — lapkričio 12 d., 11.45 val., Liet. Židinyje.
BRADFORDE — spalio 29 d., 12.30 v. Po pamaldų bus vykstama į kapines aplankyti mirusiųjų kapų.
BRADFORDE — lapkričio 5 d., 12.30 v.
HALIFAXE — lapkričio 12 d., 1 v.
BRADFORDE — lapkričio 19 d., 12.30 v.
HUDDERSFIELDE — lapkričio 26 d., 1 v. St. Joseph's bažn.

„IŠ VISO SVIETO — Į VIENĄ VIETĄ"...

Ne visi išsigalime užsisakyti viso pasaulio lietuvių spaudą, tačiau visiems yra prieinamas **PASAULIO LIETUVIS**, leidžiamas Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdybos. Jo metinė kaina tik **85 penai.** Gausiai iliustruotas, pasirodąs kas mėnesį.

PASAULIO LIETUVIS suteikia skaitytojui žinių apie lietuvius, gyvenančius visuose kontinentuose. 85 penai net ir vargingiausiam pensininkui metams nėra didelė suma, o nauda tikrai didelė.

PASAULIO LIETUVĮ, kaip ir visą kitą spaudą, galima užsakyti pas DAINORĄ, 14, Priory Rd., Kew, Surrey.

KALĖDINIAI SIUNTINIAI 1972

Artėjančių Kalėdų švenčių proga siūlome tris specialiai parinktus siuntinius iš tokių daiktų, kurie labiausiai yra reikalingi Lietuvoje ir bus tikrai naudingi jūsų giminėms.

MIŠRUS KALĖDINIS 1972

Vyriškas arba moteriškas labai geros rūšies megztinis, itališkas vyriškas arba moteriškas nailoninis lietpaltis, vilnonė angliška vyriškai eilutei medžiaga, vilnonė medžiaga sijonui, 3 jardai specialios storos crimplene medžiagos moteriškai eilutei, puikūs vyriški nailono marškiniai arba bliuzelė, dėžė šokoladinių saldainių, 20 angliškų geriausių cigarečių **£45.00**

MOTERIŠKAS KALĖDINIS 1972

Komplektas moteriškų nailoninių arba vilnonių apatinių, gėlėtų arba ornamentais vilnonė skarelė, 3 jardai sunkios crimplene medžiagos moteriškai eilutei, gražus megztukas, 3 jardai vilnonės puikios apsiaustui medžiagos, crimplene medžiaga suknelei **£40.00**

Taip pat dedame į šiuos arba kitus jūsų rūbų užsakomus dalykus, kurie Lietuvoje yra labai naudingi ir vertingi: dirbtinio minko kailio paltui viršus **£16.00** vyriški arba moteriški megztukai **£5.00**, vilnonės skarelės **£2.00**, nailono lietpalčiai **£4.00**, nailono marškiniai **£3.00**, vilnonės arba nailoninės kojinės **0.75**

(Į mūsų kainas muitas yra įskaitytas).

Priimame užsakymus: auto mašinų, motociklų, dviračių, televizijos aparatų, šaldytuvų ir t.t.

Jei yra pageidavimas, galime pervesti ir pinigus.

Persiunčiame ir jūsų pačių sudarytuosius siuntinius.

Baltic Stores Ltd.

(Z. Juras),

421 HACKNEY RD., LONDON, E. 2. Telef. 01 739 8734. 01 460 2592.

Kiekvieno siuntinio pristatymas garantuotas.

RUDENS BALIUS

LIETUVIŲ NAMŲ KLUBAS

ruošia rudens balių

ŠEŠTADIENĮ, LAPKRIČIO 11 d.,

LONDONO LIETUVIŲ NAMUOSE.

Veiks geras bufetas, gros orkestras, ir bus įdomi loterija.

Maloniai kviečiame visus lietuvius atsilankyti.

Staliukus iš anksto galima užsisakyti Lietuvių Namuose (Tel. 727 2470).

Pradžia 7.30 val. vakaro.